

**ZARZĄDZENIE NR 29.2020
WÓJTA GMINY KOWAŁA**

z dnia 26 maja 2020 r.

w sprawie przedstawienia Raportu o stanie Gminy Kowala za 2019

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 t.j.)

§ 1. Przedstawiam raport o stanie Gminy Kowala za rok 2019 stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Raport o stanie Gminy Kowala podlega przedłożeniu Radzie Gminy Kowala oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania .

Wójt Gminy Kowala

Dariusz Bulski

Załącznik do zarządzenia Nr 29.2020

Wójta Gminy Kowala

z dnia 26 maja 2020 r.

RAPORT

O STANIE GMINY KOWAŁA

Podsumowanie działalności Wójta Gminy Kowala w roku 2019

Opracowanie na podstawie art. 28 aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz.713 t.j.).

URZĄD GMINY KOWAŁA
KOWAŁA 105A
26-624 KOWAŁA
www.kowala.pl
kowala@kowala.pl

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE	
1. Charakterystyka Gminy.....	3
1.1. Położenie i powierzchnia gminy.....	3
1.2. Ludność i dynamika zmian.....	5
1.3. Dochody i wydatki Gminy.....	9
1.4. Władze lokalne.....	12
II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2019	
1. Oświata i Kultura.....	13
2. Zdrowie.....	22
3. Bezpieczeństwo.....	22
4. Ochrona środowiska i Rolnictwo.....	24
5. Zagospodarowanie terenu i infrastruktura techniczna.....	25
6. Infrastruktura komunalna.....	27
6.1. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna.....	27
6.2. Infrastruktura odpadów komunalnych.....	28
7. Działalność na rzecz jednostek pomocniczych.....	30
8. Pomoc społeczna.....	33
III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY	
1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy.....	36
2. Działania podejmowane na rzecz realizacji strategii i programów.....	38
2.1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2020.....	38
2.2. Programy.....	39
IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA	
1. Zadania inwestycyjne.....	44
2. Zamówienia Publiczne.....	50
3. Plany inwestycyjne.....	50
V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI	
1. Informacja publiczna.....	51
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	51
3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.....	54
4. Promocja.....	55

I. INFORMACJE OGÓLNE

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie i powierzchnia gminy

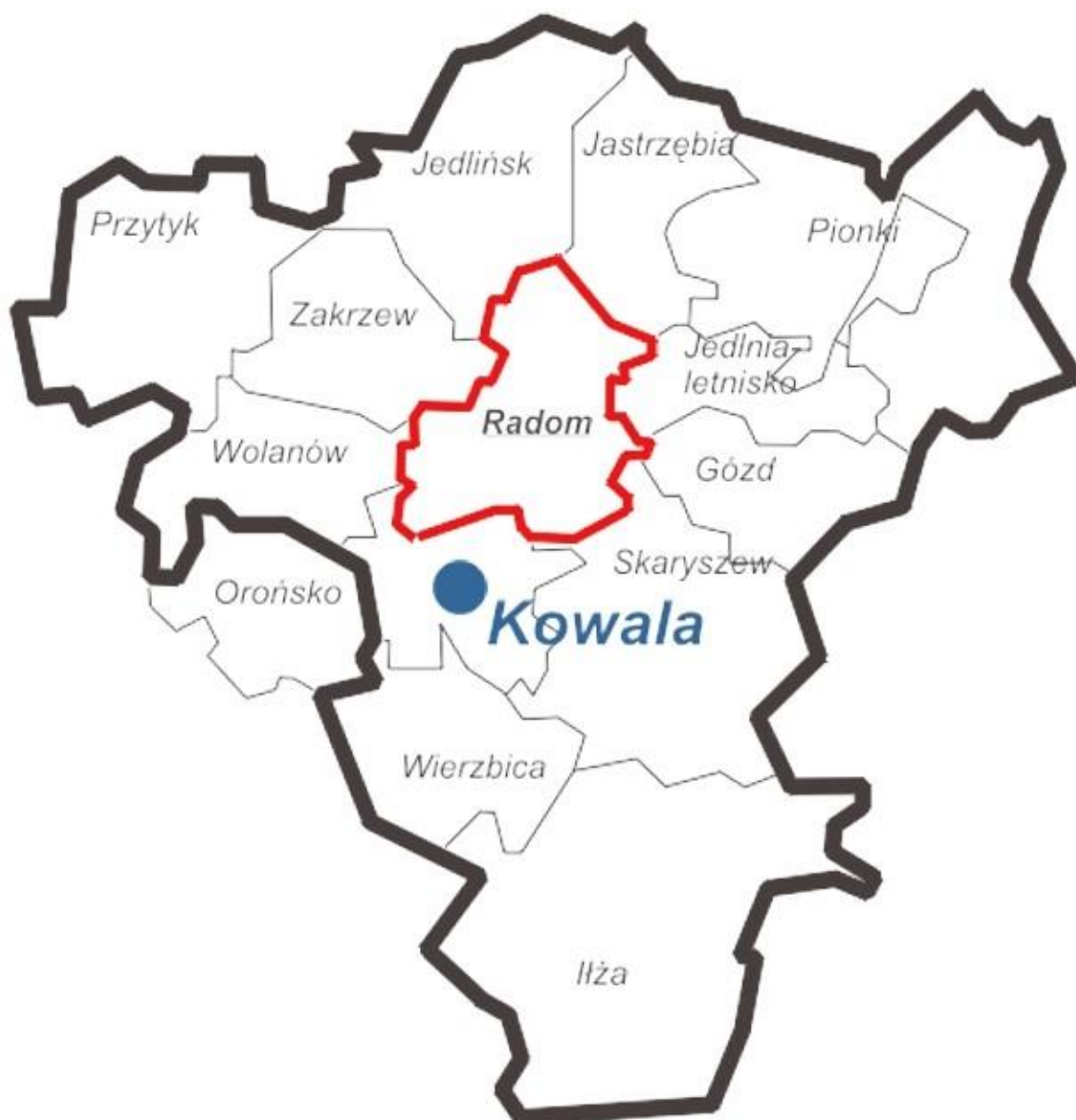
Gmina Kowala położona jest w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim. Obszar Gminy wynosi 7 466 ha, w tym: użytki rolne – o pow. 6 170 ha i lasy o pow. 685 ha. Powierzchnia gminy stanowi 4,88% powierzchni powiatu.

Kowala należy do mniejszych gmin powiatu radomskiego, natomiast pod względem liczby mieszkańców wynoszącej obecnie 12007 osób lokuje się nieco powyżej średniej dla całego regionu.

Powiat radomski i gmina Kowala na tle województwa mazowieckiego.

Od strony północnej Gmina Kowala graniczy z miastem Radomiem, od wschodu z jego osiedlami mieszkaniowymi i gminą Skaryszew, od południa z gminami Orońsko i Wierzbica, a od zachodu z gminą Wolanów.

Gminy powiatu radomskiego.

Główną miejscowością gminy jest miejscowość **Kowala**, gdzie mieszczą się obiekty użyteczności publicznej i jednostki świadczące podstawowe usługi. Położenie geograficzne gminy znajduje się w bezpośredniej bliskości aglomeracji miejskiej oraz ważnych szlaków komunikacyjnych (droga wojewódzka, stanowiąca dotychczasową drogę krajową DK7) daje to szczególne możliwości jej rozwoju.

Zestawienie powierzchni gminnego zasobu mienia komunalnego Gminy Kowala o uregulowanym stanie prawnym własności, które ogółem stanowią powierzchnię 148,4358 ha w tym:

L.p.	Przeznaczenie	Powierzchnia w ha stan na dzień 31.12.2019r.
1.	Tereny mieszkaniowe i usługowe	52,5733
2.	Tereny zabudowy rolniczej i zagrodowej	1,7524
3.	Tereny jednorodzinne i zagrodowe	0,4113
4.	Tereny rolne o pow.	8,6600
5.	Tereny leśne i zalesienia o pow.	8,1984
6.	Tereny zabudowy rolniczej i zabudowy jednorodzinnej o	0,3841
7.	Stacja ujęcia wody	0,6003
8.	Tereny kolejowe	0,0675
9.	Tereny usług	4,7805
10.	Tereny rolne i tereny urządzeń oczyszczalni ścieków	1,3492
11.	Tereny upraw rolnych i tereny lasów i zadrzewień	0,4021
12.	Tereny zabudowy zagrodowej i tereny upraw rolnych	2,8700
13.	Tereny lasów i zadrzewień	0,2400
14.	Tereny usług i tereny przeznaczone pod ciąg pieszo jezdne	0,1100
15.	Tereny zabudowy zagrodowej i tereny zabudowy letniskowej	0,5177
16.	Grunty pod drogami	65,5190
	Razem:	148,4358

W tym powierzchnia gruntów przekazanych:

- w trwały zarząd o pow. 8,2862 ha
- użytkowanie wieczyste o pow. 1,1284 ha
- przekazane w dzierżawę o pow. 3,8378ha

Podziały nieruchomości osób fizycznych

Wpłynęło 40 wniosków o zatwierdzenie projektów podziałów nieruchomości, które zostały pozytywnie załatwione. Wpłynęło 49 wniosków o wydanie opinii do wstępnego projektu podziału nieruchomości, które zostały rozpatrzone.

1.2. Ludność i dynamika zmian

Ewidencja ludności

Według stanu na dzień 31.12.2019 roku w gminie Kowala zamieszkiwało 12007 osób. Z roku na rok liczba ludności wzrasta. Saldo przyrostu naturalnego w 2019 r. wyniosło 59 osób.

Liczba ludności w poszczególnych latach

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2019 r.	12007
31.12.2018 r.	11929
31.12.2017 r.	11887
31.12.2016 r.	11815

Ilość urodzeń w latach 2017-2019

Płeć	2017	2018	2019
chłopcy	82	65	72
dziewczynki	75	72	77
Razem	157	137	149

Wpływ na liczbę ludności w gminie, oprócz przyrostu naturalnego, ma saldo migracji (78 osób). Fakt osiedlania się na terenie Gminy nowych mieszkańców, przybywających z miasta Radomia i innych okolicznych regionów, świadczy o jej atrakcyjności i ma duże znaczenie dla perspektyw dalszego rozwoju.

Statystyka mieszkańców wg wieku i płci w 2019 roku

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	218	222	440
3	69	65	134
4-5	142	109	251
6	76	64	140
7	64	61	125
8-12	417	419	836
13-15	236	224	460
16-17	150	155	305
18	63	97	160
19-65	3988	0	3988
19-60	0	3455	3455
> 65	571	0	571
> 60	0	1142	1142
Ogółem	5994	6013	12007

LICZBA LUDNOŚCI Z PODZIAŁEM NA MIEJSCOWOŚCI

□ GMINA KOWALA	12007
AUGUSTÓW	686
BARDZICE	284
BUKOWIEC	95
DĄBRÓWKA ZABŁOTNIA	411
GRABINA	95
HUTA MAZOWSZAŃSKA	519
JÓZEFÓW	187
KOŃCZYCE-KOLONIA	459
KOSÓW	710
KOTARWICE	775
KOWALA	635
KOWALA-KOLONIA	472
KOWALÓWKA	89
LUDWINÓW	724
MALISZÓW	564
MAZOWSZANY	709
MŁODOCIN MNIEJSZY	482
MŁODOCIN MNIEJSZY KĄTY	130
OSIEK	66
PARZNICE	886
ROMANÓW	179
ROŻKI	499
ROŻKI ADAMÓW	35
RUDA MAŁA	393
STAWKI	23
TRABLICE	1600
WALENTYNÓW	101
ZENONÓW	199

WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.2019 R.

Dowody osobiste

Wniosek o wydanie dowodu osobistego można złożyć w dowolnym urzędzie na terytorium RP, osobiście w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem e-PUAP.

Od 4 marca 2019 roku wydawany jest dowód z warstwą elektroniczną tzw. e-dowód, który jest bezpiecznym narzędziem komunikacji obywatela z administracją, służbą zdrowia i podmiotami komercyjnymi. Nie zmienia się dotychczasowa funkcja dowodu osobistego tj.: potwierdza tożsamość i obywatelstwo jego posiadacza oraz uprawnia do przekraczania granic niektórych państw.

Nowy dowód służy również do uwierzytelnienia w e-usługach administracji publicznej, podpisywania dokumentów elektronicznych oraz korzystania z elektronicznych bramek na lotniskach UE.

W 2019 roku do naszego urzędu wpłynęło 959 wniosków o wydanie dowodu osobistego.

Statystyka zdarzeń zarejestrowanych w prowadzonym przez gminę rejestrze mieszkańców w 2019 r.

POBYT CZASOWY

Ilość zameldowań na pobyt czasowy	- 59
w tym cudzoziemców	- 24
Ilość wymeldowań z pobytu czasowego	- 3
w tym cudzoziemców	- 1

POBYT STAŁY

Ilość zameldowań na pobyt stały	- 376
w tym cudzoziemców	- 1
Ilość zameldowań spoza gminy	- 151
Ilość wymeldowań z pobytu stałego	- 298
w tym cudzoziemców	- 0

ZDARZENIA USC

Ilość urodzeń mieszkańców	-149
Ilość zgonów mieszkańców	-90

Urząd Stanu Cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego w Kowali zajmuje się rejestracją urodzeń, małżeństw i zgonów, które nastąpiły na terenie Gminy Kowala oraz dokonuje czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Od 1 marca 2015 r. rejestracji dokonuje się w Rejestrze Stanu Cywilnego, który prowadzony jest w systemie teleinformatycznym. Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego można dokonać w dowolnym urzędzie stanu cywilnego. Zgłoszenia urodzenia dokonuje się w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce urodzenia dziecka. Zawarcie małżeństwa następuje przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego wybranym przez osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo. Zgłoszenie zgonu dokonuje się w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce zgonu albo miejsce znalezienia zwłok. Przed wydaniem odpisu zupełnego, skróconego bądź wielojęzycznego sporządzonego przed dniem 1 marca 2015 r. dokonuje się migracji aktu stanu cywilnego, czyli przeniesienia go do Rejestru Stanu Cywilnego, który można odebrać w dowolnym urzędzie stanu cywilnego. Od 1 marca 2015 r. istnieje możliwość zawarcia ślubu cywilnego poza lokalem urzędu stanu cywilnego na terenie Gminy Kowala.

Zadania zrealizowane przez Urząd Stanu Cywilnego w Kowali w roku 2019	
Rodzaj zadania	2019
Rejestracja aktów urodzeń	15
Rejestracja aktów małżeństw w tym poza Urzędem : 6	96
Rejestracja aktów zgonów	40
Przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	77
Wydawanie decyzji administracyjnych o zmianie imienia i nazwiska	4
Transkrypcja i odtworzenia zagranicznych aktów stanu cywilnego	18
Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego	940
Migracja aktów stanu cywilnego do Rejestru Stanu Cywilnego	764
Ilość wyroków rozwodowych wpisanych do ksiąg małżeństw	21

Dodatkowo Urząd Stanu Cywilnego w Kowali na wniosek osób zainteresowanych organizuje uroczystość związaną z Jubileuszem Długoletniego Pożycia Małżeńskiego. W roku 2019 przyznano szesnastu parom odznaczenia z okazji 50-lecia pożycia małżeńskiego. Jubilaci otrzymują odznaczenia „Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” przyznawane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Uroczystość ta organizowana jest raz w roku i cieszy się dużą sympatią Jubilatów oraz ich rodzin. Jubilaci z dłuższym stażem małżeńskim otrzymują od Wójta Gminy upominki. Co roku przedstawiciele władzy samorządowej i kierownik USC odwiedzają z życzeniami tych mieszkańców Gminy Kowala, którzy ukończyli 100 lat i więcej.

1.3. Dochody i wydatki Gminy

Wysokość budżetu

Plan dochodów na 2019 rok Rada Gminy Kowala uchwaliła w kwocie 48 333 040,00 zł Uchwałą Budżetową Nr IV.25.2018 z dnia 28 grudnia 2018 roku.

Plan po zmianach na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosił 55 574 630,64 zł, został zrealizowany w kwocie 55 624 714,13 zł, co stanowi 100,09 % planu.

Plan dochodów bieżących wynosił 53 912 963,34 zł, wykonanie 54 438 786,72 zł, realizacja 100,98 %, w tym:

- dochody własne: plan 16 430 062,19 zł wykonanie 16 996 220,39 zł, realizacja 103,45 %, dochody te stanowią 30,56 % dochodów wykonanych ogółem,
- dotacje celowe z budżetu państwa: plan 20 342 974,15 zł, wykonanie 20 302 639,33 zł, realizacja 99,80 %, dochody te stanowią 36,50 % dochodów wykonanych ogółem,
- subwencja ogólna: plan 17 139 927,00 zł, wykonanie 17 139 927,00 zł realizacja 100,00%, dochody te stanowią 30,81 % dochodów wykonanych ogółem.

Plan dochodów majątkowych wynosił 1 661 667,30 zł, wykonanie 1 185 927,41 zł, realizacja 71,37 %, w tym:

- dochody własne: plan 1 589 833,00 zł, wykonanie 1 114 093,11 zł, realizacja 70,08 %, w tym:
  - wpływy ze sprzedaży majątku: plan 582 000,00 zł, wykonanie 582 240,20 zł, realizacja 100,04 %,
  - wpływy z tytułu odszkodowania za przejęte nieruchomości pod inwestycje celu publicznego: plan 13 021,00 zł, wykonanie 13 021,00 zł, realizacja 100,00 %,
  - wpływy ze sprzedaży składników majątkowych: plan 9 422,00 zł, wykonanie 9 421,37, wykonanie 99,99 %,
  - dotacje celowe w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego: plan 439 790,00 zł, wykonanie 0,00 zł,
  - dotacje otrzymane z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych: plan 280 600,00 zł, wykonanie 256 700,00 zł, realizacja 91,48%,
  - dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych: plan 120 000,00 zł, wykonanie 120 000,00 zł, realizacja 100,00 %,

- dotacje celowe otrzymane z samorządu województwa na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego: plan 145 000,00 zł, wykonanie 128 123,56 zł, realizacja 88,36%.
- dotacje z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych: plan 71 834,30 zł, wykonanie 71 834,30 zł, realizacja 100,00%.

Plan wydatków na rok 2019 został uchwalony przez Radę Gminy Kowala Uchwałą Budżetową Nr IV.25.2018 z dnia 28 grudnia 2018 roku w kwocie 48 333 040,00 zł.

Plan wydatków po zmianach na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosił 61 158 571,64 zł i został zrealizowany w kwocie 53 238 156,06 zł, co stanowi 93,59 % planu.

Plan wydatków bieżących wynosił 53 668 239,72 zł, wykonanie 51 739 819,65 zł, realizacja 96,41%.

Plan wydatków majątkowych wynosił 7 490 331,92 zł, wykonanie 5 498 336,41 zł, realizacja 73,41%.

Informacja o stanie mienia Gminy Kowala za rok 2019.

Gmina Kowala posiada mienie komunalne w skład którego wchodzi:

- grunty,
- budynki,
- budowle i urządzenia techniczne,
- środki transportowe.

Grunty stanowiące własność komunalną gminy zajmują obszar 146,29 ha, w skład których wchodzi:

- grunty rolne,
- działki budowlane,
- tereny rekreacyjno-sportowe
- parki, lasy, grunty leśne
- stawy.

W roku 2019 gmina sprzedała:

1) Działki w miejscowości Kosów Większy:

- Nr 1080/46 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 79 950,00 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/47 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 79 950,00 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/50 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 77 490,00 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/48 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 89 790,00 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/51 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 70 811,10 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/49 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 78 720,00 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/44 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 70 811,10 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/45 o powierzchni 0,0930 ha za kwotę 73 800,00 zł wg. aktu notarialnego,
- Nr 1080/53 o powierzchni 0,1067 ha za kwotę 83 640,00 zł wg. aktu notarialnego.

2) Działkę w miejscowości Romanów

- Nr 257 o powierzchni 0,2000 ha za kwotę 9 100,00 zł wg. aktu notarialnego.

Drugim składnikiem mienia gminy są budynki (użytkowe), w skład ich wchodzi:

- budynek Urzędu Gminy w Kowali,
- budynek, w którym znajdują się: GOPS i Posterunek Policji
- budynki szkół (6 sztuk) – w miejscowościach: Kowala, Mazowszany, Kończyce- Kolonia, Młodocin Mniejszy, Bardzice, Parznice,

- budynek Publicznego Przedszkola w Kowali,
- budynek w Trablicach Dom Pamięci ks. Romana Kotlarza
- budynek Ośrodka Zdrowia w Kowali,
- budynek lecznicy dla zwierząt w Kowali,
- remiza OSP – w miejscowościach Bardzice, Kowala,
- budynek w Rudzie Małej – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- budynek w Kosowie – pełni funkcję świetlicy i remizy OSP,
- świetlica w Trablicach,
- hala sportowa w Kowali,
- hala sportowa w Mazowszanach,
- stacja hydroforowa w Dąbrówce Zabłotniej,
- budynek zaplecza sanitarno-szatniowego boiska piłkarskiego w miejscowości Kowala,
- budynek mieszkalny i gospodarczy w Kowali – siedziba „Klub Seniora”

Na mienie komunalne gminy Kowala składają się także parkingi i boiska : wielofunkcyjne w Kosowie, „Orlik” w Mazowszanach, infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Kowali – boisko wielofunkcyjne, boisko trawiaste z trybunami i część rekreacyjna z muszlą koncertową, boisko wielofunkcyjne przy PSP w Bardzicach) oraz sprzęt służący do prac bieżącego utrzymania budynków i obiektów gminnych tj. kosiarka - ciągniczek, kosiarka do trawy z akcesoriami, pług wirnikowy do śniegu, wykasarka spalinowa z dmuchawą i przyczepą, sprzęt ratowniczy i gaśniczy na stanie OSP (motopompy, agregaty, przecinarki, pompy szlamowe), przyrządy medyczne na stanie SPZOZ w Kowali, oraz wyposażenie techniczno- gastronomiczne w szkołach i przedszkolu.

W skład grupy obejmującej budowlę i urządzenia techniczne wchodzi (stan na koniec 2019r):

Drogi o długości 98,407 km i powierzchni 400 961,200 m²

- a) twarda ulepszona bitumicznie: 60,888 km – 307 178,20 m²
- b) gruntowa wzmocniona żwirem, żuzłem: 10,931 km - 49 340,949 m²
- c) gruntowa naturalna (z gruntu rodzimego): 25,983 km - 41 926,051 m²
- d) twarda nieulepszona tłuczniowa: 0,478 km - 2008 m²
- e) twarda ulepszona kostka: 0,127 km - 508 m²

Suma powierzchni chodników i ścieżek rowerowych: 9 955,8 m²

Liczba i długość obiektów mostowych w osi drogi: 80/606,7 szt./m

W 2019 roku wybudowano na terenie gminy 3 808,5 metry bieżące sieci wodociągowej:

1. Trablice (Stara Wieś) – 130 m
2. Trablice – 248 m
3. Kowala – 419 m
4. Trablice –204,5 m
5. Trablice-Etap I -143,50 m
6. Kosów - 263,50
7. Romanów – Parznice - 157,50 m
8. Rożki Adamów -Dąbrówka Zabłotnia 1479 m
9. Trablice - 185 m
10. Młodocin Mniejszy Kąty - 346,50 m
11. Kosów – 151 m
12. Trablice – 81 m

Łączny koszt wybudowania w/w sieci wodociągowej wyniósł: 1 047 097,21 zł.

Zamontowano trzy odpowietrzniki na sieci wodociągowej. Wartość zadania wyniosła 40 959,00 zł.

Do środków transportowych będących własnością gminy wchodzą:

1. Samochód pożarniczy MAGIRUS (OSP Bardzice)
2. Samochód pożarniczy DAIMLER (OSP Kosów)
3. Samochód pożarniczy MERCEDES (OSP Kowala)
4. Samochód Volkswagen (OSP Kowala)
5. Samochód ratowniczo – gaśniczy MAGIRUS (OSP Ruda Mała)
6. Samochód pożarniczy JELCZ (OSP Ruda Mała)
7. Samochód osobowo – towarowy Renault Mascott - Urząd Gminy

Dochody z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości za rok 2019 wynoszą 6 621,00 zł a tytułu najmu i dzierżawy (czynsze) wynoszą 107 109,39 zł.

Wydatki bieżące w dziale gospodarki nieruchomościami wyniosły w 2019 roku 189 251,01 zł (na wydatki te złożyły się m.in. : kosztorysy projektów, wykonanych map, wypisów i wyrysów z rejestru gruntów, wyceny, zakładanie ksiąg wieczystych).

Koszt utrzymania stacji wodociągowej w Dąbrówce Zabłotniej wyniósł 529 536 zł.

Bieżące utrzymanie dróg wraz z remontami i odśnieżaniem w roku 2019 wyniosło 1 616 643 zł.

1.4. Władze lokalne

Strukturę organizacyjną Urzędu określa Zarządzenie Nr 117.2019 Wójta Gminy Kowala z dnia 10 grudnia 2019.

Rada Gminy Kowala w kadencji 2018-2023 liczy 15 radnych.

Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna – 5 osób.
- Komisja Budżetowa – 5 osób.
- Komisja Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej – 5 osób.
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji – 5 osób.
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – 5 osób.

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2019

1. OŚWIATA I KULTURA

I. Na terenie Gminy Kowala istnieją następujące placówki oświaty i kultury:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Parznicach.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Bardzicach.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kowali.
4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kończycach – Kolonii.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mazowszanach.
6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym.
7. Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI.
8. Publiczne Przedszkole im. Juliana Tuwima w Kowali.
9. Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI.
10. Świetlice Gminna
11. Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali.

Wykaz szkół i placówek oświatowych oraz liczba uczniów na terenie gminy Kowala

Liczba uczniów na dzień 30.12.2019 r.

Nazwa szkoły	Szkoła- liczba uczniów	Oddział przedszkolny - liczba uczniów	Przedszkole- liczba uczniów	Łącznie:
PSP Bardzice	92	15	-	107
PSP Kończyce Kolonia	87	18	-	105
PSP Kowala	321	27	-	348
PSP Mazowszany	350	38	-	388
PSP Młodocin Mniejszy	84	9	-	93
PSP Parznice	125	107	-	232
Publiczne Przedszkole w Kowali	-	-	124	124
Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI	-	-	53	53
Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI	4	2	-	6
Łącznie:	1063	216	177	1456

Wykaz zatrudnionych nauczycieli w Publicznych Szkolach Podstawowych i Publicznym Przedszkolu na terenie gminy Kowala w styczniu i grudniu 2019.

Nazwa szkoły	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w styczniu 2019	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w styczniu 2019	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w grudniu 2019	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w grudniu 2019
PSP Bardzice	12	3	13	2
PSP Kończyce Kolonia	16	8	16	8
PSP Kowala	31	8	35	5
PSP Mazowszany	38	7	36	7
PSP Młodocin Mniejszy	12	9	14	4
PSP Parznice	26	10	26	8
Publiczne Przedszkole w Kowali	9	5	9	5

Wyniki egzaminu gimnazjalnego

Egzamin gimnazjalny	Część humanistyczna		Część matematyczno - przyrodnicza		Język obcy nowożytny		Rok	
	Język polski	Historia/Wos	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	podstawowy	rozszerzony		
zakres					ang.	niem	-----	
Maksymalna liczba punktów	32	32	28	28	40	40	-----	
Średnia Szkoły(%)	72,2	53,5	50,8	51,7	54,4	-----	33,4	2016
	67,4	53,7	45,4	50,8	63,8	40,7	39,6	2017
	65	55	52	57	54	39	36	2018
	63	56	40	51	61	39	43	2019
Średnia powiatu (%)	67,5	52,7	47,8	49,2	57,1	-----	35,6	2016
	67,2	55,2	44,7	49,9	61,1	47,1	40,2	2017
	65	54	49	52	59	43	42	2018
	62	56	42	47	61	41	42	2019
Średnia w kraju (%)	72,6	58,7	52,1	54	67,8	-----	49,4	2016
	72,4	61,8	50,9	54,9	71,1	54,3	53,2	2017
	70	61	55	59	57	52	57	2018
	63	59	43	49	68	51	53	2019

WYNIKI UCZNIÓW VIII KLAS ZA 2019 ROK

Gmina Kowala: język polski - 63 %, matematyka - 43%, język angielski - 49%,
język niemiecki - 32%.

Miasto Radom: język polski - 64 %, matematyka - 45%, język angielski - 62%,
język niemiecki - 39%.

Powiat radomski: język polski - 64 %, matematyka – 44%, język angielski - 52%,
język niemiecki - 35%.

Kraj: język polski - 63%, matematyka - 45%, język angielski - 59%, język niemiecki - 42%.

Szkoła	Język polski	Matematyka	Język angielski	Język niemiecki
PSP Bardzice	62%	35%	45%	-
PSP Kończyce Kolonia	61%	43%	48%	15%
PSP Kowala	66%	44%	50%	48%
PSP Mazowszany	59%	40%	49%	-
PSP Młodocin Mniejszy	72%	54%	57%	32%
PSP Parznice	59%	35%	47%	-

Zestawienie wydatków gminy na prowadzenie placówek oświatowych w 2019r.

Nazwa szkoły - placówki	Wydatki na prowadzenie poszczególnych placówek w przeliczeniu na jednego ucznia rocznie
PSP Bardzice	15 696,3 zł.
PSP Kończyce Kolonia	14 950,9 zł.
PSP Kowala	9 841,3 zł.
PSP Mazowszany	9 824,1 zł.
PSP Młodocin Mniejszy	15 934,6 zł.
PSP Parznice	15 063,7 zł.
Publiczne Przedszkole w Kowali	15 742,5 zł.

Dochód z subwencji oświatowej	Wydatki Gminy na oświatę
11 785 031,00 zł.	20 326 138,25 zł.

W roku 2019 wszystkie placówki oświatowe uczestniczyły w uroczystościach środowiskowych takich jak: Gminny Dzień Dziecka, Gminne Dożynki oraz Międzypokoleniowa Sztafeta Niepodległościowa.

Realizowały szereg projektów i programów np.: „Centrum Mistrzostwa Informatycznego”; „Zdrowy kręgosłup – zdrowa waga”; „Owoce i warzywa w szkole”; „Czyste powietrze wokół nas”; „Bieg po zdrowie”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Wolontariat Europejski”; „Europejski tydzień Kodowania”; „Samorządy mają głos”; „Projekt z ZUS”; „Nowoczesna edukacja wczesnoszkolna”; „Lekcje z klasą. Jak odczytywać emocje?”; „Kreatywna szkoła – twórczy uczeń”; „Pogromcy Jednorazowego Plastik”; „Moc bajek – bajki, które leczą niepokoje”; „Julian Tuwim nasz patron”; „Tydzień małego patrioty”; „Cała Polska czyta dzieciom”; „Jesteś widoczny, jesteś bezpieczny”; „Szkoła z Klasą 2.0”; „Myślę pozytywnie”; „Bądźmy poszukiwaczami autorytetu”; „Antymina. W ramach „Mazowieckiego Programu Dofinansowania Pracowni Informatycznych i Językowych” wyposażono pracownię informatyczną. W ramach oświatowej subwencji ogólnej z 0,4% rezerwy w roku 2019 z tytułu dofinansowania wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych. „Aktywna Tablica” dofinansowanie z MEN na multimedialne środki dydaktyczne - zakup 2 ekranów multimedialnych, szkolenia dla nauczycieli nt. wykorzystania TIK w szkole.

Placówki oświatowe biorą udział w licznych akcjach m.in.: udział w Paradzie Schumana; „Okulary dla Afryki”; Udział w ogólnopolskim dniu tornistra; „Kromka chleba dla sąsiada”; „Pomoc dla Ukrainy”; „Pola nadziei”; „Podaj łapę”; „Pomóżmy bezdomnym przetrwać zimą”; „Czyściocih”; „Sprzątanie świata”; „Odkręć się na innych” - zbiórka nakrętek w ramach pomocy charytatywnej; „Dla Niepodległej” - Prelekcja o Lwowie prezesów Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich; „ Śniadanie daje moc”, Dentobus- profilaktyka próchnicy.

Każda szkoła realizuje innowacje pedagogiczne m.in. takie jak: „Taniec ludowy jako element edukacji najmłodszych”; „Matematyka dla odważnych”; „Polski dla galopujących”; „Czytanie łączy pokolenia”; „Mali detektywi – na tropach nauki”; „Bliżej Jezusa”; „Mały Master Szeff”; „Kuznia umiejętności”; „Piosenka narzędziem do nauczania języka angielskiego”; „Mały Miś i prawa dziecka”; „Z matematyką za pan brat”; „Moja mała Ojczyzna w liczbach”; „Uczę się dla siebie, a nie dla ocen – matematyka z zachętami i motywami”; „Laboratorium przyrodnicze”; „Cuda wianki”; „Trening edukacyjności”; „Tkanina unikatowa”; „Cooltura jest cool”; „Mały Samorząd Uczniowski”.

Szkoły i przedszkole w ramach Programu wychowawczo – profilaktycznego realizują m.in.: Akcja „Na zdrowie”; „Owocowa przerwa”; „Akademia Bezpiecznego Puchatka”; „Wspólne kroki w Cyberświecie”; „Tydzień bezpiecznego Internetu”. Udział uczniów w przedstawieniach profilaktycznych oraz w konkursach o tematyce prozdrowotnej. Działalność Wolontariatu, Caritasu, Samorządu Uczniowskiego. Zajęcia prowadzone przez Policję w ramach programu „Dzielnicowy bliżej nas”. Spotkanie ze strażakiem-prelekcja „Smog, czad”. „Zagrożenia środkami psychoaktywnymi”; „Jak mówić żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”. Akademie i uroczystości szkolne związane z uroczystościami państwowymi i szkolnymi (Konstytucja 3 Maja, Święto Niepodległości, Święto Patrona Szkoły, Środowiskowe Jasełka). Warsztaty „Nowe pułapki chemiczne- papierosy, dopalacze i inne substancje pobudzające”. Ogólnopolska diagnoza społeczna uczniów 2019”; „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2019”, Wycieczki: wyjazdy do kina - udział w akademii filmowej.

Uczniowie w poszczególnych szkołach zdobywali nagrody i wyróżnienia w konkursach na szczeblu międzyszkolnym, powiatowym, ogólnopolskim czy międzynarodowym np.:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Bardzicach:

- Międzynarodowy Konkurs „Kangur matematyczny” – 2019 (wynik bardzo dobry i 2 wyróżnienia),
- Archimedes Matematyka Plus, 30 edycja i 31 edycja (10 laureatów konkursu),
- Konkurs na „Najlepsze szkolne koło LOP w roku 2018/2019” (II miejsce w okręgu radomskim).

2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Końcyczach Kolonii:

- Międzynarodowy konkurs historyczny o Żołnierzach Wyklętych- plastyczny (I miejsce),
- Ogólnopolski konkurs młodych twórców- o Kardynale Stefanie Wyszyńskim (III miejsce),
- Ogólnopolski konkurs młodych twórców- o Kardynale Stefanie Wyszyńskim (I miejsce w kategorii plastycznej).

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowali:

- XXI wojewódzki przegląd Zespołów Ludowych „Gęźby Orońskie” (2 miejsce zespołu „Przepióreczka”),
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Odpoczywaj na wsi” (2 miejsce oraz laureatka II etapu),
- IV edycja Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego Jesienne klimaty – (laureat),
- Powiatowe zawody sportowe dziewcząt w mini piłce nożnej (2 miejsce)
- Kuratorski konkurs historyczny (udział w etapie rejonowym).

4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mazowszanach:

- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Portret mojej mamy” (I miejsce),
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Bezpiecznie na wsi” (I miejsce etap wojewódzki oraz wyróżnienie- etap powiatowy),
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „100 złotych na stulecie Niepodległości Polski” (I miejsce oraz wyróżnienie),
- Ogólnopolski Konkurs Matematyczny „Olimpus” (laureaci),
- Ogólnopolski Konkurs Języka Angielskiego „FOX” (wyróżnienie).

5. Publiczna Szkoła Podstawowa Młodocinie Mniejszym

- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny KANGUR (2 wyróżnienia),

- Ogólnopolski Konkurs plastyczny "Koziołek Matołek zwiedza Polskę" (I miejsce),
  - Ogólnopolski konkurs przedmiotowy Edy z biologii i geografii dla klas 5-8 (7 miejsce),
  - Wojewódzki konkurs plastyczny „Odpoczywaj na wsi” (wyróżnienie).
- 6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Parznicach:**
- Międzygminny Konkurs Poezji w Języku Obcym (I miejsce),
  - Olimpiada Wiedzy Archimedes. Plus (laureat),
  - Olimpiada Matematyczna OLIMPUS (laureat).
- 7. Publiczne Przedszkole w Kowali:**
- ogólnopolski konkurs plastyczny „Słowem malowane. Julian Tuwim 2019” (wyróżnienie),
  - konkurs plastyczny organizowany przez przedszkole w Parznicach „Kartka bożonarodzeniowa” (wyróżnienie, II miejsce),
  - XXII edycja gminnego konkursu plastycznego „Moja miejscowość” (I miejsce).

II. Cykliczne imprezy sportowe:

1. XVI Halowy Turniej Piłki Nożnej Dzieci i Młodzieży "Kowala 2019".
2. Regionalny Turniej w Piłce Siatkowej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Kowala.
3. Gminny Turniej Tenisa Stołowego z okazji Jubileuszowych Obchodów XII - lecie powstania Klubu Sportowego „LUKS Kowala".
4. XVI Turniej Piłki Nożnej Mężczyzn o Puchar Przechodni Wójta Gminy Kowala "KOWALA 2019".
5. VI Ogólnopolski Turniej Dzieci i Młodzików w Judo o Puchar Wójta Gminy Kowala pod Patronatem Starosty Radomskiego.
6. VIII Mikołajkowy Turniej Halowej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych „Kowala 2019”.
7. Mikołajkowy Gminny Turniej Tenisa Stołowego.

III. Osiągnięcia sportowe m.in.:

1. Gimnastyczny Klub Sportowy Quick Flick uczestniczył m. in.: I miejsca – V Debiuty Fit – kid, Fitness and Fitness Aerobic w Gdańsku i VII Mistrzostwa Polski; II miejsce – Norld Championship Fit – kid and Aerobik Fitness w Budapeszcie ; III miejsce – VI Grand Prix Aleksandry Kobielał Fitness Fit – kid and Fitness Aerobik W Gdańsku.
2. „Judo Kowala” sukcesy na terenie Polski oraz za granicą m.in.: II miejsce –Puchar Słowacji; I i II miejsce – Puchar Polski w Poznaniu i Gdańsku; II miejsca – Puchar Europy w Warszawie i Mistrzostwa Polski w Jastrzębi Zdrój).

Świetlica Środowiskowa w Kowali „SZANSA”

Świetlica Środowiskowa w Kowali „SZANSA” prowadzi działalności z elementami socjoterapii o charakterze profilaktycznym i wychowawczym. W zajęciach w świetlicy w 2019r. uczestniczyło 20 wychowanków w wieku od 5 do 13 lat. W 2019 r. w świetlicy prowadzone były:

1. Warsztaty: taneczne, językowe, plastyczno – manualne (tworzenie ozdób świątecznych - Bożonarodzeniowych oraz Wielkanocnych), „Animacje w środowisku”, komputerowe oraz zajęcia terapeutyczne w zakresie umiejętności komunikacji z innymi.
2. Wyjazdy: do kina, dwutygodniowy turnus wakacyjny „ Z przyrodą za pan brat”.
3. W okresie ferii i wakacji w Świetlicy organizowano zajęcia i wycieczki dla wychowanków placówki i chętnych dzieci spoza Świetlicy.

Ponadto w pomieszczeniach Świetlicy „Szansa” w ciągu roku odbywały się następujące spotkania, szkolenia i wydarzenia:

1. terapeuta uzależnień przyjmuje raz w tygodniu, prowadzi grupy terapeutyczne z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi – przez cały rok,
2. w dniu 9.10.2019r. w świetlicy środowiskowej z elementami socjoterapii „Szansa” w Kowali odbyło się szkolenie pod nazwą: „Praktyczne elementy działania zespołów interdyscyplinarnych”.

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali powstała w 1947 roku. Powołana została na mocy Uchwały Nr X/30/2004 r. Rady Gminy w Kowali z dnia 22.10.2014 r. Od 1 stycznia 2005 roku jest samodzielną instytucją kultury działającą na podstawie Statutu Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali. Należy do podtypu biblioteki gminy wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców mieści się w przedziale 10001 – 15000 Organizatorem Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali jest Samorząd Gminy Kowala. Biblioteka w swojej strukturze posiada III filie:

- a) Filia w Młodocinie Mniejszym – budynek PSP w Młodocinie Mniejszym, Młodocin 47
- b) Filia w Bardzicach – budynek PSP w Bardzicach, Bardzice 2c
- c) Filia w Parznicach – budynek PG w Parznicach, Parznice 53

Zbiory biblioteczne opracowywane są komputerowo. Ponadto biblioteka udostępnia swoim użytkownikom dostęp do sprzętu komputerowego i Internetu. Biblioteka Publiczna wraz z filiami należy do Konsorcjum Bibliotek Publicznych Powiatu Radomskiego i Wschodniego Mazowsza. Dzięki temu przedsięwzięciu czytelnicy mają dostęp do 1933 publikacji elektronicznych na platformie *IBUK LIBRA*. W grupie wykupionych publikacji są tytuły wybrane przez biblioteki z oferty proponowanej przez Konsorcjum Biblioteka udostępnia łącznie 22 tytuły czasopism na poziomie ubiegłego roku.

I. Zbiory biblioteczne - stan księgozbioru na 30.12.2019 r.

Ogółem: 23589 woluminów
Kowala – 10371
Młodocin – 3462
Parznice – 2938
Bardzice – 6818

Liczba zakupionych książek (przybytek księgozbioru biblioteki głównej i filii)

- a) Ogółem w 2019 roku przybyło: 510 woluminów na kwotę 11759,70
  - b) W tym:
    - 311 woluminów na kwotę 8232,12 złotych ze środków organizatora
    - 199 woluminów z dotacji MKiDN na kwotę 4660,62 złotych
- Kowala - 341 woluminów
Młodocin – 79 woluminów
Parznice – 56 woluminy
Bardzice – 34 woluminy

Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi: 4,25.

Biblioteka otrzymuje dotację z Biblioteki Narodowej. Jest to wieloletni, priorytetowy program przeznaczony na „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych” na lata 2016 -2020. Dzięki programowi biblioteka otrzymała dotację:

- w 2018 roku – 5.000 złotych
- w 2019 roku – 7.000 złotych

Wysokość dotacji jaki otrzymuje biblioteka zależy od wkładu własnego biblioteki oraz stopnia zaszeregowania gminy do odpowiedniej kategorii. Nasza gmina należy do II grupy pod względem zamożności. Według wskaźnika w roku bieżącym - 2020 również pozostaniemy na takim samym poziomie.

II. Czytelnicy według zawodu

Liczba czytelników zapisanych od początku roku w bibliotece i punktach bibliotecznych, wypożyczających wszystkie zbiory biblioteczne.

2019	Ogółem (1389)	Dzieci, Młodzież, Studenci	Pracownicy umysłowi, Robotnicy, Rolnicy, Inni zatrudnieni	Emeryci i Renciści	Nie zatrudnieni
Kowala	796	308	356	74	58
Bardzice	200	147	34	10	9
Młodocin	191	131	51	7	2
Parznice	202	139	54	7	2

III. Czytelnicy według wieku

2019	- do lat 5	- 6 do 12 lat	- 13 do 15 lat	- 16 do 19 lat	- 20 do 24 lat	- 25 do 44 lat	- 45 do 60 lat	- powyżej 60 lat
Kowala	7	147	80	55	30	244	161	72
Bardzice	7	87	46	5	3	24	16	12
Młodocin	0	86	33	9	4	34	15	10
Parznice	0	95	37	2	9	23	29	7
Ogółem	14	415	196	71	46	325	221	101

Liczba czytelników na 100 mieszkańców utrzymuje się na tym samym poziomie od lat. W 2019 roku wyniosła 11,56

Liczba zakupionych książek na 100 mieszkańców w 2019 roku (stan na 31.12.2019) to – 4,25

Liczba odwiedzin w czytelni – gmina ogółem – 7007

Kowala – 3227

Bardzice – 2195

Młodocin – 480

Parznice – 1105

Liczba udzielonych informacji – gmina ogółem – 1948

Kowala – 1364

Bardzice – 180

Młodocin – 181

Parznice – 223

III. Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz i na miejscu

Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców (wypożyczenia na zewnątrz i na miejscu) w 2019 roku to 214,94.

2019	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura niebeletrystyczna
Kowala	9466	5426	4078
Bardzice	460	1245	689
Młodocin	853	1177	251
Parznice	784	746	629

IV. Wydarzenia kulturalne

a) **„Oddaj książkę”** – coroczna akcja przeprowadzana w miesiącu maju przez GBP i filie zachęcająca czytelników do oddania przetrzymanych książek.

b) **Lekcje Biblioteczne** – cykliczne lekcje prowadzone przez bibliotekarzy dla najmłodszych z Publicznego Przedszkola w Kowali oraz dzieci i młodzież szkolną.

c) **Akcja społeczno – edukacyjna „Żonkile”**

Dnia 26 kwietnia 2019 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali wraz z filiami we współpracy ze Świetlicą Środowiskową Szansa włączyła się do akcji społeczno – edukacyjnej Żonkile. Akcja ta upamiętnia zarówno powstanie w getcie warszawskim jak również przywraca pamięć o Bohaterach powstania. Dzięki dużemu i ochocemu zaangażowaniu dzieci i młodzieży, a także wolontariuszom udało nam się wykonać papierowe żonkile i rozdać je mieszkańcom Kowali.

Młodzież przygotowując się do akcji wykonała plakaty dotyczące historii getta warszawskiego. Warto dodać, że w 2019 roku przypadła 100 rocznica urodzin i 10 rocznica śmierci ostatniego przywódcy i jednego z ocalałych z warszawskiego getta – Marka Edelmana. Dla naszych czytelników udostępniliśmy książki związane z historią powstania. Myślimy kontynuować te działania w kolejnych latach.

d) **Spotkania autorskie**

1. 27 września 2019 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali gościliśmy autorkę licznych książek dla dzieci i młodzieży – Panią Annę Czerwińską – Rydel.

Pisarka w swojej twórczości podejmuje wiele wątków. Posiada w swoim dorobku literackim utwory o tematyce:

- historycznej, gdzie z książki, pt. „Piórem czy mieczem” dowiadujemy się

o życiu pisarza Henryka Sienkiewicza na tle ważnych wydarzeń historycznych.

- społecznej, na podstawie książki, pt. „Moje prawa ważna sprawa!” podjęty został jeden z najważniejszych we współczesnym świecie tematów – temat praw dziecka. W książce jest miejsce zarówno na refleksję, jak i na uśmiech młodego odbiorcy

- muzycznej, w której to książce pt. „W podróży ze skrzypcami” autorka opowiada o wybitnym muzyku, skrzypku – Henryku Wieniawskim.

Twórczość Pani Anny jest bogata i bardzo różnorodna. W swoich wyjątkowych książkach pisze o wielkich postaciach. Podczas spotkania autorskiego w naszej bibliotece pisarka opowiedziała historię Ireny Sendlerowej, na podstawie książki, pt. „Listy w butelce”. Wzruszającej i bardzo ciekawej opowieści wysłuchali uczniowie klasy 4 Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali wraz z opiekunem Panią Katarzyną Świsłak. Dzieci, które uczestniczyły w spotkaniu wiedzą, już dużo o tej niezwykłej postaci, a ci, którzy dopiero chcą się dowiedzieć, zapraszamy po książkę do biblioteki.

2. Kolejne spotkanie odbyło się w filii bibliotecznej w Młodocinie Mniejszym z panią Zuzanną Orlińską. Autorka w bardzo ciekawy sposób opowiadała o swoim debiucie literackim, sposobach zdobywania informacji potrzebnych do powstania książki oraz trudach wyboru odpowiedniego tytułu. Pani Zuzanna Orlińska ma w swoim dorobku twórczym, między innymi, następujące utwory dla dzieci

i młodzieży: „Matka Polka”, „Ani słowa o Zosi”, „Cierpienia dziesięciolatka”, „Czarownice są wśród nas”, „Detektywi z klasztornego wzgórza”, „Pisklak”.

3. Spotkanie autorskie z Panią Danutą Parlak

4 grudnia 2019 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Radomiu zorganizowała spotkanie autorskie z Panią Danutą Parlak autorką książek dla dzieci. Pani Danuta opowiedziała dzieciom o swojej twórczości literackiej. Przedstawiając słuchaczom przygodę tytułowego Lutka zaprezentowała jedną z najnowszych swoich książek pt. „Lutek i ciotka Józefina”. Spotkanie odbyło się w Publicznej Szkole Podstawowej w Kowali, w którym wzięli udział uczniowie wraz z opiekunami.

4. Narodowe Czytanie - 8. edycja ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie 2019

10 września 2019 r. w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali odbyła się 8. edycja ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie 2019. W tym roku przypomnieliśmy teksty wybranych do wspólnego czytania nowel: „Dobra Pani” Elizy Orzeszkowej, „Dym” Marii Konopnickiej, „Orka” Władysława Stanisława Reymonta, „Rozdziobią nas kruki, wrony...” Stefana Żeromskiego „Sachem” Henryka Sienkiewicza .

Jak co roku spotkanie rozpoczęło się odczytaniem listu Prezydenta RP Pana Andrzeja Dudy. We wspólnym czytaniu udział wzięli:

- Wójt Gminy – Pan Dariusz Bulski
- Sekretarz Gminy – Pani Alina Szczęśniak
- Kierownik Referatu Oświaty, Kultury i Sportu – Pani Małgorzata Broła
- Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowali – Pani Anna Zaleszczyk
- Przedstawiciele Posterunku Policji w Kowali – Pani Małgorzata Bogdańska i Pan Tomasz Kloch.
- Czytelnicy biblioteki.

Wybrzmiały fragmenty tekstów wiernie ukazały nam obraz polskości, pozostawiając jednocześnie niezapomniane wrażenia.

Uczniowie zaprezentowali przedstawienie na podstawie „Katarynki” Bolesława Prusa. Piękna gra aktorska, odpowiednio dobrane stroje oraz niecodzienna dekoracja sprawiły, że przedstawienie bardzo podobało się wszystkim obecnym, a atmosfera stała się niezwykle podniosła.

Na zakończenie spotkania młodym aktorom zostały wręczone pamiątkowe dyplomy i upominki książkowe przez Pana Wójta Dariusza Bulskiego.

2. ZDROWIE

SP ZOZ w Kowali wpisany jest do Rejestru Zakładów Opieki Zdrowotnej pod nr 000000007918 na podstawie decyzji SP II/8028/r-62/1/00 Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Sądu Rejonowego w Radomiu V Wydział Gospodarczy syg. Akt NS 202/14/99 z dnia 05-01-2000.

SP ZOZ świadczy usługi medyczne dla ogółu mieszkańców gminy Kowala. Organem nadzorującym jest Rada Gminy w Kowali. SP ZOZ działa na podstawie Uchwały NR XIX/107/2012 Rady Gminy Kowala z dnia 28 czerwca 2012 roku w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kowali. Działalność jednostki jest finansowana ze środków NFZ oraz ze sprzedaży usług własnych.

Na dzień 31.12.2019 r. jednostka zatrudniała 14 osób na umowę o pracę, 4 osoby na umowy zlecenie i 4 umowy z indywidualnymi praktykami lekarskimi.

W roku 2019 realizowaliśmy umowy w oparciu o kontrakty z MOW NFZ w Warszawie w zakresie:

- podstawowa opieka zdrowotna
- leczenie stomatologiczne
- AOS – świadczenia w zakresie ginekologii i położnictwa.

W ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia w roku 2019 wykonano:

- 21526 porad lekarza POZ,
- 29765 świadczenia pielęgniarstwa POZ,
- 388 świadczeń położnej POZ,
- 6635 świadczeń w Poradni Stomatologicznej,
- 653 porady udzielone kobietom w poradni Ginekologiczno- Położniczej

W POZ opieką obejmowaliśmy ok 6000 pacjentów. Opieką pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania otaczamy również szkoły podstawowe w Kowali, Młodocinie, Kończycach oraz Parznicach. Dla tych szkół realizujemy również profilaktyczną opiekę stomatologiczną zgodnie z zawartym porozumieniem.

3. BEZPIECZEŃSTWO

Policja

Na terenie Gminy Kowala funkcjonuje Posterunek Policji, który swoim działaniem obejmuje rejon całej Gminy Kowala.

Na Posterunku pełni służbę 10 funkcjonariuszy.

Są to: kierownik posterunku, zespół ds. prewencji, w tym policjanci patrolowi i dzielnicowi.

Na Posterunku jest możliwość kontaktu z funkcjonariuszami przez całą dobę. W budynku jest zamontowany domofon, dzięki czemu jest możliwość kontaktu również w godzinach nocnych.

Wykaz zdarzeń na terenie gminy Kowala w 2019 r. W których postępowania prowadził Posterunek Policji w Kowali:

1. Nietrzeźwy kierujący art 178a§1 - 14 postępowań
2. Oszustwo art 286§1 – 12 postępowań
3. Znęcanie art 207 KK – 17 postępowań
4. Kradzież art 278 KK – 23 postępowania w tym art 290KK – 1 postępowanie
5. Kradzież z włamaniem art 279KK – 11 postępowań
6. Przestępstwa gospodarcze – 14 postępowań
7. Bójka, pobicie art.158 – 3 postępowania

8. Uszkodzenie mienia art 288 KK – 15 postępowań
9. Rozbój art. 280 KK – 1 postępowanie
10. Alimenty art 209 KK – 8 postępowań
11. Groźby karalne art 190KK -5 postępowań
12. Przepęstwa przeciwko życiu zdrowiu – 8 postępowań
13. Przepęstwa w ruchu drogowym – 3 postępowania
14. Przepęstwa związane z narkomanią – 1 postępowanie

Ponadto było prowadzonych 50 postępowań w sprawach o wykroczeniach oraz ujawniono 309 wykroczeń które zakończyli na miejscu policjanci ujawniający wykroczenia.

Podjęte na terenie gminy Kowala akcje informacyjne i prewencyjne w roku 2019 polegały na przeprowadzonych prelekcjach dotyczących:

- bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w ruchu drogowym
- niebezpieczeństwa grożące osobom starszym
- demoralizacja dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych oraz po zakończonych zajęciach szkolnych
- skuteczne sposoby podnoszenia poziomu poczucia bezpieczeństwa
- bezpieczeństwo w ruchu drogowym podczas świąt i imprez.
- przemoc w rodzinie
- bezpieczeństwo dzieci i młodzieży „Bezpieczne wakacje” w tym bezpieczeństwo nad wodą
- z zakresu występowania narkomanii wśród dzieci i młodzieży

W związku z brakiem zgłoszeń odnośnie podniesionych zagadnień należy wnioskować, że społeczność gminy Kowala w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie.

Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Kowala

Na terenie Gminy działa cztery jednostki Ochotniczych Straży Pożarnej: OSP Bardzice, OSP Kosów, OSP Kowala i OSP Ruda Mała, w tym 2 jednostki Kowala i Ruda Mała posiadają selektywny system powiadamiania. Ponadto OSP Ruda Mała należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, co potwierdza wysoki stopień wyszkolenia oraz przygotowania do akcji ratowniczych. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa.

W 2019 roku Ochotnicza Straż Pożarna na terenie Gminy skupiała w swoich szeregach 118 druhów

w tym 6 kobiet. Jednostki są zrzeszone w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych. Wszystkie OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich. OSP Kosów dysponuje wybudowaną bazę lokalową w roku 2010. W 2019 roku podjęto modernizację remiz w Rudzie Małej i Bardzicach. Garaż OSP Kowala wymaga remontu. Jednostka posiada projekt na wybudowanie nowej strażnicy. Każda jednostka jest wyposażona w pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych. Na wyposażeniu jednostek jest sześć samochodów bojowych w tym cztery średnie gaśnicze, jeden ciężki gaśniczy i jeden operacyjny. W 2019 roku na terenie powiatu radomskiego Ochotnicze Straże Pożarne z terenu gminy brały udział w 336 akcjach ratowniczo-gaśniczych i wyjazdach gospodarczych. W budżecie Gminy na działalność Ochotniczych Straży Pożarnych w 2019 roku wydano kwotę 634902,67 zł. OSP prowadzi każdego roku działania prewencyjne – pokazy działania dla dzieci z przedszkola i szkół z terenu Gminy Kowala (ćwiczenie na wypadek pożaru w szkole).

4. OCHRONA ŚRODOWISKA I ROLNICTWO

W zakresie rolnictwa Gmina Kowala współpracuje z różnymi instytucjami wspomagając rolników poprzez udzielanie informacji o sposobie załatwienia sprawy lub kierowaniem do odpowiedniej instytucji.

Gmina współpracuje z:

1. Wojewodą Mazowieckim w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.

W 2019 roku Komisja do spraw szacowania szkód, rozpatrzyła 20 wnioski rolników, dokonała oględzin w terenie i przekazała protokoły do wojewody. Straty do 30% w średniej rocznej produkcji roślinnej wystąpiły w 18 gospodarstwach a w 2 szkody wyniosły powyżej 30% dochodu.

2. Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Radomiu, czego efektem jest cotygodniowy (każdy wtorek w godz. 7-15 pok. nr 39) dyżur przedstawiciela Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego MODR w Urzędzie Gminy oraz udział w komisji szacowania szkód w rolnictwie.

3. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radomiu, czego efektem jest pomoc rolnikom w wypełnianiu wniosków o płatność przez przeszkolonych pracowników Urzędu Gminy.

4. Mazowiecką Izbą Rolniczą w Radomiu w zakresie udziału w komisji szacowania szkód w rolnictwie.

5. Starostwem Powiatowym w Radomiu, czego efektem jest dyżur leśniczego (zazwyczaj każda środa w godz. 9-11 pok. 15 Urzędu Gminy) do obsługi osób posiadających lasy prywatne.

6. Kołem Łowieckim „ŁUCZNIK” z Radomia, Kołem Łowieckim „DANIEL” ze Skaryszewa, Kołem Łowieckim „ŚW. HUBERT” z Radomia, Kołem Łowieckim „Soból” z Chałupek Łaziskich w sprawach związanych z dziką zwierzyną łowną i odszkodowaniami za straty przez nią powodowane.

7. Regionalną Dyрекcyjną Ochrony Środowiska Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu w zakresie ochrony środowiska naturalnego tj. roślin i zwierząt będących pod ochroną oraz odszkodowań za szkody w uprawach rolnych powodowane przez zwierzęta m.in. bobry.

8. Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, Zarządem Zlewni w Radomiu ul. Wernera 4A, 26-600 Radom oraz Rejonowym Związkiem Spółek Wodnych w Szydłowcu ul. Targowa 4a, 26-500 Szydłowiec w zakresie wód stojących i płynących.

Uchwałą Nr VIII.65.2019 z dnia 23 kwietnia 2019 roku Rada Gminy Kowala zatwierdziła program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala na rok 2019. Zadania programu realizowane były przez firmę zewnętrzną, z którą gmina podpisała stosowną umowę. W 2019 roku podjęto dwie interwencje w zakresie niewłaściwego traktowania zwierząt domowych, które zakończyły się pouczeniem właścicieli o obowiązkach i wykonaniem zaleceń przez właścicieli zwierząt. Z tytułu realizacji niniejszego programu, jak również odbioru padłych zwierząt bezpańskich przez firmę zewnętrzną wydatkowano kwotę w wysokości 78324,00 zł.

Ochrona środowiska	Liczba zgłoszeń i kontroli przeprowadzonych przez UG: - 108 zgłoszeń dotyczących zamiaru usunięcia drzew - 24 kontrole dot. opróżniania szamb – pouczenie - pracownicy urzędu przeprowadzili: - 3 interwencje w zakresie ochrony powietrza tj. kontroli spalania paliw w kotłach
---------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - 3 kontrole z zakresu ochrony roślin i terenów podmokłych - przyjęto 10 wniosków o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia dla przedsięwzięć z zakresu: przetwórstwa mięsnego, wydobywania kruszyw naturalnych, chłodnictwa oraz energetyki. - udzielono 3 informacji z zakresu zabytków, - przekazano informacje, w tym ulotki dot. „Czystego powietrza” -informacja do sołtysów dot. akcji „Czyste kominy to mniejszy smog” z prośbą o zawiadomienie mieszkańców w sposób zwyczajowo przyjęty i wywieszenie załączonego pisma na sołeckich tablicach ogłoszeń -Udzielenie informacji w sprawie możliwości dofinansowania w ramach projektu „ Czyste powietrze” -Przekazanie informacji do szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie gminy Kowala publikacji o Mazowszu w sprawie Ochrony powietrza celem wykorzystania w pracy z wychowankami -Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE) dla gminy Kowala zatwierdzony Uchwałą nr.XIII.100.2019 z dnia 28 października 2019
--	--

5. ZAGOSPODAROWANIE TERENU I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Transport

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego zwany dalej „planem transportowym” zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (tekst. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 2475) w przypadku planowanego organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej, opracowuje:

1. gmina:

- a) licząca co najmniej 50 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich,
- b) której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami, których obszar liczy łącznie co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze;
- c) związek międzygminny obejmujący obszar liczący co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na obszarze gmin tworzących związek międzygminny.

Z uwagi na powyższe Urząd Gminy Kowala nie prowadził planu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.

Gmina Kowala realizuje zbiorowe potrzeby wspólnoty realizując zadanie polegające na:

1. organizacji przewozów w komunikacji miejskiej na liniach komunikacyjnych Nr 5 i Nr 23, w granicach administracyjnych Gminy Kowala w zakresie lokalnego transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Miasta Radomia z siedzibą w Radomiu przy ul. Kilińskiego 30/30A reprezentowaną przez Radosława Witkowskiego – Prezydenta Miasta Radomia a Gminą Kowala, reprezentowaną przez Dariusza Bulskiego – Wójta Gminy Kowala;
2. finansuje usługę w zakresie przewozu osób z firmą „Alexandria” dla linii regularnej relacji Parznice-Radom przez miejscowości: Kowala, Rożki, Kosów, Ludwinów, Trablice.

Ponadto przez gminę Kowala przechodzi również linia kolejowa relacji Kielce-Radom z przystankami w miejscowościach Dąbrówka Zabłotnia, Rożki, Trablice oraz linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom z przystankami w miejscowości Augustów, Trablice, z których mogą mieszkańcy korzystać.

Niestety w związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji nie idzie w parze rozwój infrastruktury. Budowa nowych dróg jest kapitałochłonna i długotrwała, czasem ze względu na istniejącą zabudowę oraz ochronę środowiska, praktycznie niemożliwa.

Dynamiczny rozwój motoryzacji oraz niedoinwestowanie transportu publicznego spowodowały spadek zapotrzebowania na przewozy jego środkami. Efektem takiego stanu rzeczy są zmiany organizacyjne oraz wynikające z nich zmiany metod zarządzania transportem publicznym.

Dane o sieci dróg publicznych na terenie gminy Kowala.

Długość dróg gminnych		km
Ogółem		98,407
Ulepszona -	Bitumiczna	60,888
	Kostka	0,127
Nieulepszona - Tłuczniowa		0,478
Gruntowa	Wzmocniona żwirem, żuzłem	10,931
	Naturalna (z gruntu rodzimego)	25, 983

Wyremontowano drogi gminne na długości 1,154 km

Zagospodarowanie terenu

Planowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none"> • 46,7 procent gminy objęte jest, obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, • wydano 116 wypisów i wyrysów z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, • wydano 87 decyzji o warunkach zabudowy oraz ustaleniu inwestycji celu publicznego dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego. • wydano 356 zaświadczenia stwierdzające lokalizację działek zgodnie z miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
-------------------------	--

6. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

6.1 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Referat Usług Komunalnych

Zadania Referatu zakresie eksploatacji sieci wodociągowo – kanalizacyjnej .

1. Eksploatacja Stacji Uzdatniania Wody,
2. Eksploatacji Sieci Wodociągowej,
3. Przekazanie właścicielom przydomowych oczyszczalni ścieków na własność.

W referacie zatrudnionych jest 3 osoby – Kierownik i dwóch konserwatorów – inkasentów których zadaniem jest nadzór nad pracą Stacji Uzdatniania Wody, dokonywanie odbiorów przyłączy wodociągowych i drobne prace konserwatorskie na sieci.

W roku 2019 usunięto awarię centralnego systemu sterowania i nadzoru nad stacją uzdatniania wody Wszystkie miejscowości na terenie Gminy przyłączone są do sieci wodociągowej. Z wody uzdatnionej korzysta 97 % mieszkańców gminy.

Problemem dla mieszkańców są czasowe braki wody występujące w miesiącach największego rozbioru, spowodowane zbyt małym przekrojem rur przesyłowych i zapowietrzaniem się sieci. Jest to szczególnie uciążliwe dla miejscowości najwyżej położonych. Sytuację tą poprawiło zamontowanie 3 odpowietrzników na gminnej sieci wodociągowej w miejscowości Kowala, Kotarvice i Bukowiec.

Dzięki temu w okresie zimowym, można było obniżyć ciśnienie wody w sieci o 0,7 bara, co jest bardzo korzystne dla eksploatacji sieci wodociągowej. W następnym t. j. 2021 roku planowane jest zamontowanie przynajmniej dwóch odpowietrzników w miejscowości Kolonia Kończyce i Huta Mazowskańska.

Główne remonty sieci wodociągowej wykonuje wyłoniona z przetargu firma specjalistyczna. Natomiast usuwaniem awarii SUW zajmują się dostawca technologii i specjalistyczne firmy - elektryczne, automatyczne i technologiczne z którymi ze względu na niskie wartości zamawianych usług nie przeprowadzono postępowań przetargowych w 2019 roku.

Ilościowe zestawienie z działalności Referatu w latach 2018 i 2019 ilustruje przedstawiana poniżej tabela.

Lp.	Nazwa zadań	Rok 2018	Rok 2019	Progresja
		Ilość/ wartość	Ilość/wartość	Ilość/wartość
1.	Ilość wody sprzedanej [m3]	394 518,30	399 935,40	5417,10
2.	Wartość brutto wody sprzedanej [zł]	1 196 341,41	1 209 987,00	13 645,59
3.	Ilość wydanych warunków technicznych	131	159	28
4.	Ilość usuniętych awarii	36	76	40
5.	Ilość nowych przyłączy wodociągowych	102	110	8
6.	Ilość przekazanych przydomowych oczyszczalni ścieków	0	222	222

6.2 Infrastruktura odpadów komunalnych

Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych realizowany był przez Gminę Kowala na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą wyłonionym w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2019 roku w gminie Kowala realizowane było przez konsorcjum firm: PPUH „INTERBUD” Sp. z o.o., ul. Limanowskiego 154, 26-600 Radom oraz „EKOLA” Sp. z o.o., ul. 1905 roku 47 lok 14, 26-600 Radom. Konsorcjum zostało wybrane w trybie przetargu nieograniczonego. Umowa została zawarta na 24 miesiące tj. od 1 lipca 2018 r. do 30 czerwca 2020 r. Zagospodarowanie odpadów komunalnych odbywa się w instalacji komunalnej RIPOK firmy PPUH RADKOM Sp. z o.o. w Radomiu ul., Witosa 94, 26-600 Radom.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w skrócie zwany PSZOK, zlokalizowany w Kosowie 56E, prowadzony przez Gminę Kowala, do którego mieszkańcy gminy mogą bezpłatnie dostarczać selektywnie zebrane odpady problemowe, powstające w gospodarstwie domowym, które ze względu na rodzaj i gabaryty nie mogą być odebrane w ramach zbiórki u źródła. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny jest w od wtorku do soboty od godz. 8:00 do 16:00. Mieszkańcy nieodpłatnie mogą tam przekazać, wyselekcjonowane ze strumienia odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych, takie jak np.: odpady z remontów, szyby okienne, opony samochodowe, opakowania, gabaryty, elektroodpady. Został złożony do WFOŚiGW projekt dofinansowania na budowę nowego PSZOK.

Gmina Kowala w 2019 roku prowadziła również zbiórkę odpadów wielkogabarytowych u źródła poprzez tzw. ”wystawkę” oraz zbiórkę popiołu.

Ilość odpadów komunalnych odebrana z nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy od w roku 2019.

I półrocze		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	604,640
10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)	157,360
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	33,760
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	11,620
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	24,900
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	187,600
15 01 07	Opakowania ze szkła	120,740
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,170
Suma		1 129,470
II półrocze		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	590,060
10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)	76,680
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	92,340
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	27,180
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	28,280
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	207,900
15 01 07	Opakowania ze szkła	122,640
Suma		1 121,840
Suma 2019		2 251,310
I półrocze		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg

20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,433
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (5)	0,879
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,004
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,043
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz nie sortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	0,001
Suma		1,360
II półrocze		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,980
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki (5)	0,152
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,008
Suma		1,140
Suma 2019		2,500
I półrocze		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg
16 01 03	Zużyte opony	12,000
Suma		12,000
Suma 2019		12,000
II półrocze		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg
16 01 03	Zużyte opony	10,500
Suma		10,500
Suma 2019		10,500
Odpady budowlane PSZOK		
Kod	Rodzaj odpadów	Masa w Mg
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	30,000

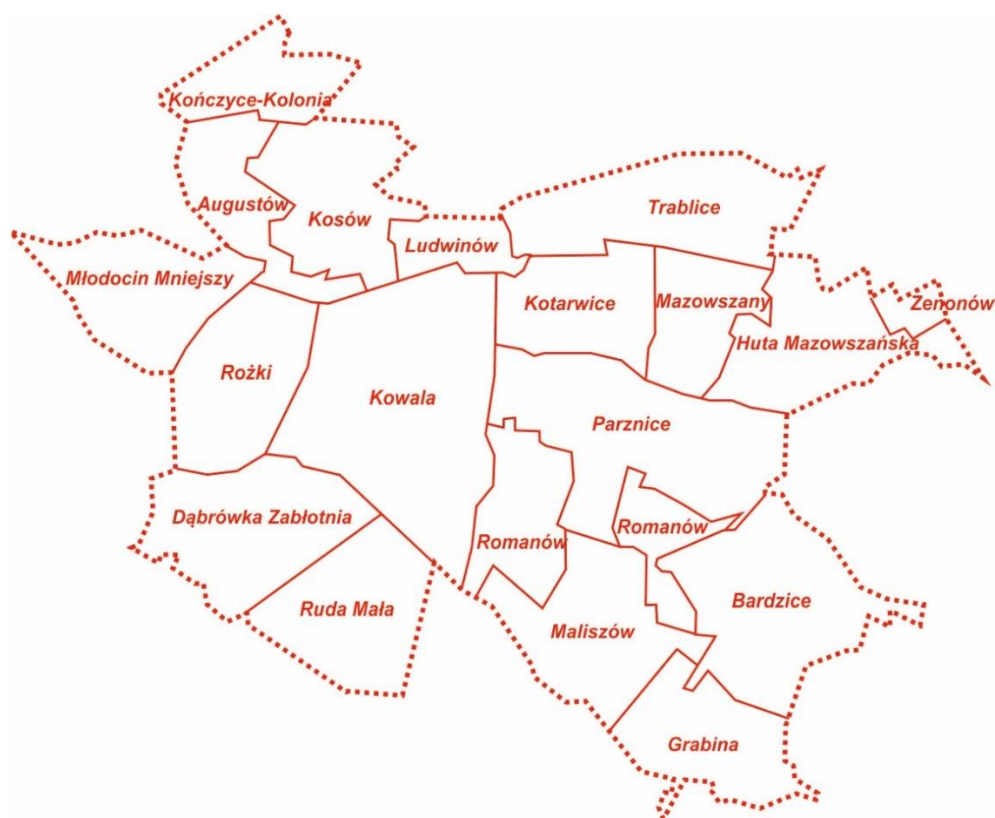
Obowiązująca stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kowala została uchwalona przez Radę Gminy uchwałą nr V.31.2019 z dnia 31 stycznia 2019 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty. Przyjęto, iż miesięczna opłata od 1 kwietnia 2019 r. - od jednego mieszkańca wynosi 9,00 zł dla odpadów zbieranych selektywnie oraz 18,00 zł w przypadku braku segregacji.

6. DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ JEDNOSTEK POMOCNICZYCH

Sołectwa Gminy Kowala.

W skład Gminy Kowala wchodzi 19 sołectw:

Augustów, Bardzice, Dąbrówka Zabłotnia, Grabina, Huta Mazowskańska, Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Kowala, Ludwinów, Maliszów, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Parznice, Romanów, Rożki, Ruda Mała, Trablice, Zenonów.

Podział Gminy Kowala na sołectwa.

W roku 2019 odbyły się wybory sołtysów we wszystkich sołectwach, w terminie od 10 stycznia do 8 lutego 2019 roku zgodnie z przepisami, o których stanowi statut sołectwa.

Sołtysi i Rady sołeckie czynnie angażują się w życie wspólnot lokalnych.

Sołtysi uczestniczą w pracach Rady Gminy na zasadach określonych w statucie. Współpracują z Wójtem, Urzędem Gminy, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi działając na rzecz swoich mieszkańców. W omawianym roku odbyły się również zebrania wiejskie z udziałem Wójta Gminy w sprawach dotyczących kanalizacji (Trablic), gazu (Kowala, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Bardzice, Parznice) oraz innych bieżących spraw dotyczących min. bezpieczeństwa publicznego, kultury (budowy świetlic), sportu.

Fundusz sołecki**REALIZACJA ZADAŃ W RAMACH FUNDUSZU SOŁECKIEGO**

Stopień realizacji zadań w ramach funduszu sołeckiego przedstawia poniższe zestawienie:

Nazwa Sołectwa	Nazwa zadania, przedsięwzięcia	Plan	Wykonanie	% wykonania	Opis stopnia wykonania lub przyczyna braku wykonania
Augustów	Projekt i budowa placu zabaw na Błoniu na działce gminnej z miejscem wypoczynku mieszkańców sołectwa Augustów (własność gminy) FS	35 520,74	1 000,00	2,82	Odmowna decyzja Starosty Radomskiego w stosunku do zgłoszenia robót budowlanych związanych z budową placu zabaw ze względu na zachowanie odpowiednich odległości od drogi. W ramach zadania wykonano dokumentację technicznokosztorysową
Bardzice + Józefów	Projekt i budowa chodnika na drodze gminnej w Bardzicach przy PSP (własność gminy) FS	25 939,76	11 685,00	45,05	Niewystarczająca ilość środków finansowych aby móc wykonać zadanie z Funduszu Sołeckiego. W ramach zadania wykonano dokumentację technicznokosztorysową.
Huta Mazowskańska	Urządzenie wspólnego miejsca spotkań i organizacji imprez kulturalnych i sportowych dla mieszkańców sołectwa Huta Mazowskańska poprzez wybudowanie altany na działce gminnej w Hucie Mazowskańskiej (własność gminy) FS	27 868,51	27 868,51	100,00	Zadanie wykonane
Kosów	Wykonanie ogrodzenia na działkach gminnych w Kosowie, na których znajdują się altana, boisko, świetlica oraz zainstalowanie monitoringu na tym terenie (własność gminy) FS	35 859,06	35 859,06	100,00	Zadanie wykonana
Kotarwice	Remont drogi gminnej nr 320 w Kotarwicach (własność gminy) FS	38 378,24	21 299,60	55,50	Zadanie wykonane
Ludwinów	Wykonanie dokumentacji pod budowę chodnika w Ludwinowie (na działce gminnej od strony Kosowa w kierunku Radomia) (własność gminy) FS	10 000,00	9 225,00	92,25	Zadanie wykonane
		26 488,85	25830,00	97,51	Zadanie wykonane

	Poprawa stanu infrastruktury drogowej poprzez renowację rowów przy drodze gminnej w Ludwinowie (własność gminy) FS				
Maliszów	Zorganizowanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców sołectwa Maliszów poprzez projekt i budowę siłowni napowietrznej na działce gminnej wraz z budową piaskownicy dla dzieci (własność gminy) FS	29 600,45	29 600,45	100,00	Zadanie wykonane
Mazowszany	Remont drogi gminnej nr 350630W w Mazowszanach (własność gminy) FS	23 796,27	4 797,00	20,16	Opracowano dokumentację techniczną na remont drogi.
	Projekt i budowa ciągu pieszo-jezdnego na działce gminnej nr 251 w Mazowszanach (własność gminy) FS	11 000,00	1 845,00	16,77	Opóźnienia związane z przekazaniem przez mieszkańców terenów pod inwestycję.
Młodocin Mniejszy + Młodocin Mniejszy Kąty	Zakup sprzętu nagłaśniającego do organizacji spotkań, imprez kulturalnych i sportowych dla mieszkańców sołectwa Młodocin Mniejszy FS	31 844,10	31 844,10	100,00	Zadanie wykonane
Romanów	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej w miejscowości Walentynów i Stawki (własność gminy) FS	19 444,98	17 712,00	91,09	Niewystarczająca ilość środków finansowych aby móc wykonać zadanie z Funduszu Sołeckiego. W ramach zadania wykonano dokumentację techniczno-kosztorysów
Ruda Mała	Wykonanie i urządzenie placu zabaw oraz zorganizowanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców sołectwa Ruda Mała poprzez projekt i budowę siłowni napowietrznej na działce gminnej na placu starej szkoły podstawowej (własność gminy) FS	22 869,50	0,00	0,00	Siłownia napowietrzna została już zrealizowana w ramach Funduszu Sołeckiego w 2018 roku.
Trablice	Budowa progów zwalniających na drodze gminnej w Trablicach (własność gminy) FS	19 681,15	3 690,00	18,75	Niewystarczająca ilość środków finansowych aby móc wykonać zadanie z Funduszu Sołeckiego. W ramach zadania wykonano dokumentację techniczno-kosztorysową.

	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej w miejscowości Trablice w kierunku Godowa (własność gminy) FS	19 681,15	7 380,00	37,50	Niewystarczająca ilość środków finansowych aby móc wykonać zadanie z Funduszu Sołeckiego. W ramach zadania wykonano dokumentację techniczno-kosztorysową
Zenonów	Budowa progów zwalniających na drodze gminnej w Zenonowie (własność gminy) FS	14 997,04	14 997,04	100,00	Zadanie wykonane
Ogółem		392 969,80	244 632,76	62,25	

7. POMOC SPOŁECZNA

1. Informacje ogólne

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali jest samodzielną jednostką organizacyjną Urzędu Gminy nieposiadającą osobowości prawnej, jednostką budżetową. GOPS realizuje ustawowe zadania własne gminy i obowiązkowe zadania własne oraz zadania zlecone. Ponadto wdrażano pomocowe programy państwa w zakresie poprawy życia najbiedniejszych mieszkańców państwa, również gminne programy wsparcia i aktywności lub inne uchwalane przez Radę Gminy w zakresie rozpoznanych potrzeb społeczności lokalnej uwzględniające możliwości finansowe gminy. Ośrodek realizuje ponadto niestandardowe formy pomocy. Swoją działalnością obejmował 12 207 mieszkańców (stan na 31.12.2019 r.).

2. Struktura zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

W 2019 roku struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

- 1) Kierownik;
- 2) Zastępca kierownika;
- 3) Sześciu pracowników socjalnych obsługujących sześć rejonów opiekuńczych;
- 4) Jeden referent, jeden inspektor ds. świadczeń rodzinnych, jeden inspektor ds. funduszu alimentacyjnego oraz trzech referentów ds. świadczeń wychowawczych;
- 5) Główna księgowa na 1/2 etatu oraz referent ds. księgowości ;
- 6) Inspektor ds. administracji;
- 7) Informatyk;
- 8) Dwóch asystentów rodziny;
- 9) Wychowawca świetlicy środowiskowej;
- 10) Cztery opiekunki środowiskowe.

3. Zasady udzielania pomocy i zestawienia liczbowe

Pomoc społeczna udzielana jest na wniosek osoby zainteresowanej oraz z urzędu, a informacje o osobach wymagających pomocy uzyskiwane są z różnych źródeł, na przykład od sołtysów, radnych, szkół, policji, kuratorów, pielęgniarek środowiskowych. Na podstawie zgłoszenia pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy w terenie, a następnie, po zebraniu niezbędnych dokumentów,

określane są przyczyny i problemy dominujące oraz wnioskuje się o udzielenie pomocy w zależności od indywidualnej sprawy.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według poszczególnych powodów zawiera poniższa tabela.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	125	293
2.	Bezdomność	2	2
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	23	84
4.	Bezrobocie	113	371
5.	Niepełnosprawność	89	199
6.	Długotrwała choroba	40	94
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym: - rodziny niepełne - rodziny wielodzietne	27	113
		18	63
		9	50
8.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0

Informacja na temat udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych Gminy została zamieszczona w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych Gminy.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki stałe	63	624
2.	Zasiłki okresowe	64	202
3.	Posiłek	151	17 263
	w tym: dla dzieci	149	16 948
4.	Usługi opiekuńcze	12	4 777
5.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	0
6.	Inne zasiłki celowe i w naturze	103	309
	w tym: zasiłki specjalne celowe	5	5
7.	Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	48	48
8.	Praca socjalna	191	191
9.	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	7	76

Ośrodek finansował opiekę nad siedmioma osobami przebywającymi w Domu Pomocy Społecznej. Jedna osoba przebywała w Łaziskach, cztery w Jedlance i dwie osoby w DPS Weterana Walki i Pracy w Radomiu.

W 2019r usługami opiekuńczymi objętych było 12 osób, w których usługi realizowane były zgodnie z zapotrzebowaniem oraz możliwościami Ośrodka. Opiekunka pracująca w domu podopiecznego wykonywała czynności zgodnie z zapotrzebowaniem danej osoby. W 2019r realizowane były także specjalistyczne usługi opiekuńcze w jednej rodzinie.

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań zleconych Gminie.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób
1.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1
2.	Świadczenia rodzinne	1209
3.	Fundusz Alimentacyjny	50
4.	Świadczenia wychowawcze	2628
5.	Dobry Start	1875
6.	Karta Dużej rodziny	349

Jedną z głównych przyczyn dla których klienci zgłaszają się do Ośrodka zaraz po ubóstwie jest bezrobocie, którego stan na 31.12.2019 r. w gminie Kowala przedstawiają tabele poniżej.

Struktura bezrobocia w Gminie Kowala – bezrobotni ogółem.

	PUP Radom	Gmina Kowala
Bezrobotni ogółem	19 165	691
w tym:		
Kobiety	9 501	322
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	15 609	559
Bezrobotni z prawem do zasiłku	3 556	132
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	963	37
Niepelnosprawni	1 122	43

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

---

1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy

W 2019 roku odbyło się 12 posiedzeń Rady Gminy Kowala, na których podjęto ogółem 100 uchwał. (Jedną uchwałą została uchylona NR XVI.116.2019 w sprawie ustalenia zasad i trybu postępowania przy udzielaniu dotacji celowej spółkom wodnym oraz sposobu jej rozliczania).

W 2019 roku podjęto m.in.:

UCHWAŁA NR XIV.104.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie przez Gminę Kowala prawa własności części nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Trablice, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XIV.105.2019 w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne nabycie przez Gminę Kowala prawa własności części nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Kolonia Kończyce, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XVI.117.2019 w sprawie nadania nazwy ulicy Wierzbicka w miejscowościach Trablice, Mazowszany i Parznice, gm. Kowala.

Została uchylona uchwała NR IX.70.2019 w sprawie obciążenia służebnością przesyłu powierzchni nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki ewidencyjne nr: 1024/4, 1080/68, 1080/19 i 1080/54 położone w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala.

Pozostałe uchwały zostały zrealizowane.

Uchwała Nr V.32.2019 w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 1031/4 położona w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o. o.

Uchwała Nr V.33.2019 w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki nr: 256/3, 256/11 i 1080/68 położonych w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowal na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o.

UCHWAŁA NR VII.49.2019 w sprawie nadania nazwy ulicy drodze wewnętrznej w miejscowości Zenonów gm. Kowala.

UCHWAŁA NR VII.50.2019 w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze przetargu nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej własność Gminy Kowala, położonej w miejscowości Romanów, obręb Romanów.

UCHWAŁA NR VIII.56.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie ewidencyjnym Mazowszany, gm. Kowala

UCHWAŁA NR VIII.57.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie ewidencyjnym Mazowszany, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR VIII.58.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie ewidencyjnym Mazowszany, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR VIII.59.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie ewidencyjnym Mazowszany, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR VIII.60.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie ewidencyjnym Mazowszany, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR VIII.61.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości gruntowej położonej w obrębie ewidencyjnym Mazowszany, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR IX.67.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie przez Gminę Kowala prawa własności części nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Kolonia Kończyce, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR IX.68.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie przez Gminę Kowala prawa własności części nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Kowala, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR IX.70.2019 w sprawie obciążenia służebnością przesyłu powierzchni nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki ewidencyjne nr: 1024/4, 1080/68, 1080/19 i 1080/54 położone w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XI.81.2019 w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na części nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 488 położona w miejscowości Trablice, obręb Trablice, gm. Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.

UCHWAŁA NR XI.82.2019 w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na części nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 2050 położonej w miejscowości Kowala, obręb Kowala, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A

UCHWAŁA NR XI.83.2019 w sprawie obciążenia służebnością przesyłu powierzchni nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki ewidencyjne nr: 1024/4, 1080/89 i 1080/54 położone w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XI.84.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie na rzecz Gminy Kowala nieruchomości gruntowej niezabudowanej oznaczonej w ewidencji gruntów nr 1031/3, położonej w obrębie Bardzice, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XI.85.2019 w sprawie uchylenia Uchwały Nr IX.70.2019 Rady Gminy Kowala z dnia 21 czerwca 2019 r. w sprawie obciążenia służebnością przesyłu powierzchni nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki ewidencyjne nr: 1024/4, 1080/68, 1080/19 i 1080/54 położone w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XIII.98.2019 w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomościach oznaczonych w ewidencji gruntów jako działki nr 330/6, 330/12 i 624 położone w miejscowości Trablice, obręb Trablice, gm. Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o.

UCHWAŁA NR XIII.99.2019 w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na części nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 86 położonej w obrębie Augustów, gm. Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A.

UCHWAŁA NR XIV.104.2019 w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie przez Gminę Kowala prawa własności części nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Trablice, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XIV.105.2019 w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne nabycie przez Gminę Kowala prawa własności części nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie Kolonia Kończyce, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XVI.117.2019 w sprawie nadania nazwy ulicy Wierzbicka w miejscowościach Trablice, Mazowszany i Parznice, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XVI.118.2019 w sprawie nadania nazwy ulicy drodze wewnętrznej w miejscowości Trablice, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XVI.119.2019 w sprawie nadania nazwy ulic w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gm. Kowala.

UCHWAŁA NR XVI.120.2019 w sprawie określenia wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg gminnych na cele nie związane z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego.

Z podjętych uchwał w 2019 roku przez Radę Gminy Kowala dotyczących nadania nazw ulic, ustanowienia służebności przesyłu i określenia wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego dróg gminnych, wszelkie sprawy wynikające z podjętych uchwał są realizowane na bieżąco.

Dwie uchwały dotyczące nabycia nieruchomości są w trakcie realizacji, uchwała dotycząca sprzedaży nieruchomości w miejscowości Romanów nie została zrealizowana z powodu braku zainteresowanych jej nabyciem.

2. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII I PROGRAMÓW

2.1 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2020

W 2019 wdrożono realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kowala przyjętej Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLII.258.2017 z dnia 28 grudnia 2017r. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej celem zdiagnozowania i zaktualizowania potrzeb społecznych w Gminie Kowala. Zawiera on szereg danych i opracowań w szerszym ujęciu problemów społecznych obejmujących również aspekty demograficzne, edukacyjne, kulturalne, kwestie bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych problemów społecznych oraz założenia programowe (wdrożeńowe) przedstawiające wizję projektowanych zmian i katalog niezbędnych kierunków działań zawierających wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii.

W drugiej połowie 2020r. zaplanowano przegląd dotychczasowych działań z udziałem Zespołu ds. opracowania strategii powołanego przez Wójta Gminy Kowala Zarządzeniem nr 36.2017 z dnia 23 maja 2017r.

Pomoc w zakresie dożywiania na lata 2014-2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali w 2019 roku realizował Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 zgodnie z Ustawą z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz uchwałami Rady Gminy Kowala Nr XLIII/231/2014 z dnia 19 lutego 2014r., Nr XLIII/233/2014 z dnia 19 lutego 2014r.

Pomoc w formie dożywiania udzielana jest dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby, bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 150 % kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Program realizowany był zgodnie z umową zawartą z Wojewodą Mazowieckim. Programem zostało objętych ogółem 338 osób, w tym z posiłku skorzystało 153 osoby, zaś z zasiłku celowego 187 osób. Liczba przyznanych świadczeń w 2019r wynosiła 17 592. Ośrodek dożywił również 15 uczniów zamieszkujących na terenie naszej gminy, ale uczęszczających do szkół poza terenem gminy. Objęto również pomocą w formie gorącego posiłku osoby dorosłe niepełnosprawne zamieszkujące naszą gminę i 2 osobom dowożono do domu gorący posiłek. Ogółem na terenie gminy było 9 punktów żywieniowych. Dożywianie prowadzono w oparciu o stołówkę szkolną w Publicznym Przedszkolu w Kowali. Do pozostałych szkół, punktów przedszkolnych i osób dorosłych posiłki były dowożone przez dostawcę, który wygrał przetarg na dowóz posiłków do szkół i przedszkoli.

2.2 Programy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zadaniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr V.28.2019 z dnia 31 stycznia 2019r. jest realizacja działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc. Program powstał we współpracy z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kowali, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, Oświatą, Służbą Zdrowia, Policją, kuratorami z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Karnych, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich.

W 2019r. wszczęto 25 procedur „Niebieskiej Karty”, kontynuowano 15 procedur z poprzednich okresów. Ponadto prowadzono 7 procedur w stosunku do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Odbyło się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego i 154 spotkania grup roboczych w indywidualnych przypadkach. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z pomocy psychologa, prawnika. W 2019r. psycholog objął wsparciem 25 osób, w tym wiele z nich skorzystało z pomocy psychologa kilkakrotnie. Z pomocy prawnika skorzystało 3 osoby. W placówkach oświatowych odbyły się spotkania informacyjne z rodzicami, a także warsztaty z uczniami. W szkołach także były umieszczone informacje na temat przemocy na tablicach ogłoszeń, a także wydawano materiały zakupione w ramach kampanii „Reaguj na przemoc!”. W ramach programu zorganizowano także konferencję dla przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Odbyło się też szkolenie dotyczące powyższej tematyki.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności do jej prawidłowego funkcjonowania. Powstał on w odpowiedzi na problemy z jakimi borykają się współczesne rodziny, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2019 roku były zaplanowane następujące działania: organizowanie super wizji dla asystentów rodzin, konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla rodzin i osób przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz zorganizowanie Gminnego Dnia Dziecka.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XVI.115.2019 z dnia 30 grudnia 2019r. zrealizowano szereg działań w zakresie profilaktyki alkoholowej m.in.

- prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (terapeuta uzależnień i prawnik – ok. 50 osób);
- wyjazd na 27 Ogólnopolskie Spotkania Trzeźwościowe do Lichenia – 50 osób;
- udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę!” – 6 placówek oświatowych:
  - warsztaty z uczniami klas VII- VIII uczniów szkół podstawowych – 278 osób,
  - warsztaty z rodzicami tych klas – 203 osoby,
  - warsztaty z Gronem Pedagogicznym szkół z terenu gminy – 174 osób;
- finansowanie działań Placówki Wsparcia Dziennego w formie Świetlicy Środowiskowej z Elementami Socjoterapii "Szansa". W 2019r. pod opieką wychowawcy znajdowała się grupa 20 dzieci. Zadaniem wychowawcy była bieżąca opieka nad grupą dzieci oraz kreatywne zagospodarowanie czasu zgodnie z najlepszymi standardami wychowawczymi. W ofercie placówki znalazły się zajęcia plastyczno-manualne, zajęcia komputerowe, zajęcia w zakresie umiejętności komunikacji z innymi.
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - odbyło się 22 spotkania z osobami zgłoszonymi i 2 spotkania w celu kontroli punktów sprzedaży alkoholu,
  - wpłynęło 40 nowych wniosków, 7 spraw było kontynuowanych,
  - 7 osób zdecydowało się podjąć dobrowolne leczenie w poradni i 10 wniosków zostało zawieszonych,
  - 10 wniosków zostało skierowanych do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
  - zaopiniowano 7 wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne z uchwałą Rady Gminy w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów;
- „Gala Prymusów” pod patronatem Wójta Gminy Kowala- udział wzięło 7 placówek oświatowych, wytypowano 7 prymusów;
- 1 projekty profilaktyczno – edukacyjny: 1 klub sportowy otrzymał środki finansowe – razem ok. 50 dzieci;
- szkolenia dla członków GKRPA, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników socjalnych GOPS – 35 osób, sprzedawców napojów alkoholowych – 35 osób;
- spotkania Wspólnoty Anonimowych Alkoholików w Kowali pod nazwą „Dobre Wydarzenie”.

Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kowala

Wdrażanie Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XVI.115.2019 z dnia 30 grudnia 2019r. polegało na realizacji, w klasach VII i VIII szkół podstawowych oraz i rodziców tych klas, programów profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania narkomanii, prelekcji, pogadanek, warsztatów.

Rozpowszechniano wśród uczniów placówek oświatowych i rodziców ulotki i broszury na temat konsekwencji zażywania narkotyków i dopalaczy, w ramach kampanii „Postaw na rodzinę” pod nazwą „Dopalaczom powiedz stop”.

Liczba osób biorących udział w Ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej „Postaw na rodzinę”:

- warsztaty profilaktyczne dla uczniów – 6 placówek oświatowych - 278 dzieci,

- warsztaty profilaktyczne dla rodziców tych dzieci – 203.

Informowano o formach pomocy dla osób zażywających narkotyki i ich rodzin poprzez udostępnianie wykazu placówek pomagających osobom uzależnionym od narkotyków. Łącznie w placówkach oświatowych na terenie gminy realizowano 18 programów w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom (777 dzieci).

Realizacja programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską

W 2019r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali przystąpił do realizacji projektu pn. „Skuteczna integracja i aktywizacja” w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy w Radomiu. Projekt współfinansowany był przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej IX „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem” Działania 9.1 „Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Cel główny - aktywizacja społeczna i zawodowa grupy 20 osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar gminy Kowala w okresie od 01.09.2019 do 31.12.2020r.

W projekcie przewidziano realizację następujących zadań:

1. Diagnoza potrzeb, ustalenie i realizacja indywidualnej ścieżki reintegracji (wsparcie ze strony psychologa, doradcy zawodowego, praca socjalna).
2. Szkolenia i warsztaty zwiększające szanse powrotu na rynek pracy (kursy i szkolenia zawodowe, prace społecznie użyteczne).
3. Szkolenia i warsztaty zwiększające kompetencje społeczne (konsultacje ze specjalistami, warsztaty opiekuńczo wychowawcze, grupy samopomocowe).
4. Integracja w środowisku (spotkania środowiskowe, warsztaty integracyjne dla dzieci).

Realizacja projektu „Ku profesjonalizmowi w OPS w Kowali. Skuteczna pomoc zadowolony klient”

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kowali, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowany jest Projekt „Ku profesjonalizmowi w OPS w Kowali. Skuteczna pomoc zadowolony klient”. Projekt zakłada wdrożenie usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych. Celem Projektu jest poprawa obsługi osób zgłaszających się do Ośrodka poprzez zmianę organizacji jego pracy, obejmującą wprowadzenie rozwiązań optymalizujących wykorzystanie kompetentnej kadry.

Działania w projekcie przewidują głównie zmianę organizacji pracy pracowników socjalnych Ośrodka i jego struktury organizacyjnej.

Dofinansowanie projektu z UE wynosi 417 700,00 zł

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2018-2021

Gminny program opieki nad zabytkami uchwalony na lata 2018-2021 Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XLVI.302.2018 z dnia 25 maja 2018 r. ma na celu ochronę zabytków i miejsc pamięci narodowej znajdujących się na terenie gminy Kowala.

Z tytułu planowanych inwestycji celu publicznego takich jak przebieg nowej drogi S-12 udzielano informacji dotyczących miejsc pamięci narodowej, cmentarzach będących na śladach koncepcyjnego przebiegu drogi.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2008-2032 uchwalony Uchwałą Rady Gminy Nr X/38/08 z dnia 24.10.2008 roku realizowany był w 2019 roku poprzez zbiórkę i unieszkodliwienie odpadów przez firmę działającą na zlecenie Urzędu Gminy.

Z uwagi na roczny budżet gminy, zbiórka odpadów realizowana jest w taki sposób, że odpady zgłoszone do odbioru w danym roku kalendarzowym zostają usunięte w następnym roku przez firmę, z którą Gmina Kowala zawarła umowę. W 2019 roku zbiórka odpadów realizowana była w dwóch turach. W pierwszej turze usunięto 65,00 ton odpadów z 35 posesji za kwotę 15 997,80 zł, z czego uzyskano 38,46 % dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. W drugiej turze usunięto 50,00 ton odpadów z 25 nieruchomości za kwotę 11840,00 zł w 100% pokrytą ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala w latach 2011 – 2026

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala na lata 2011 – 2026 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Nr IX.40.2011 z dnia 08.09.2011 r.

Celem opracowania planu jest przedstawienie dotychczasowych zasobów energetycznych gminy oraz planowanie i organizacja zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz na terenie gminy a także planowanie oświetlenia ulicznego dróg i placów.

Przyjęte założenia realizują referaty Urzędu Gminy, a odbywa się to m.in. poprzez zezwalanie firmom energetycznym i gazowym na rozwój sieci na terenie gminy poprzez stwarzanie warunków wejścia w teren dróg czy działek gminnych lub możliwości stworzenia sieci poprzez inne plany np. zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto gmina współpracuje z PGE Dystrybucja na gruncie rozwoju sieci energetycznej oraz różnymi dostawcami energii takimi jak PGE Obrót czy PKP Energetyka zapewniającymi dostawy energii.

W ramach współpracy z PGE Obrót dostawcą energii na teren gminy do instytucji publicznych w tym szkół i oświetlenia ulicznego zawierane są Porozumienia dotyczące stawek cen za energię elektryczną dostarczaną do tych obiektów, które są korzystne dla gminy.

Trwa systematyczna rozbudowa sieci gazowej w miejscowościach: Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Mazowszany, Trablice, Ludwinów, Huta Mazowskańska.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kowala na lata 2015-2020

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kowala na lata 2015-2020 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XIV/77/2015 z dnia 30.09.2015r i zmieniony Uchwałą XXI.133.2016 z dnia 31.03.2016 r. oraz Uchwałą Rady Gminy Kowala nr 136.2016 z dnia 28.04.2016 r.

Główne założenia programu to projekty inwestycyjne i informacyjno-kontrolne realizowane były przez referat Budownictwa Inwestycji, Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy.

Polegały one m.in. na:

- termomodernizacji budynku Przedszkola Publicznego w Kowali;
- termomodernizacji budynku strażnicy OSP w m. Bardzice;
- termomodernizacji budynku świetlicy wiejskiej w Kowali;
- modernizacji oświetlenia wewnętrznego w budynku świetlicy wiejskiej w Kowali;
- montażu instalacji fotowoltaicznej na budynku świetlicy wiejskiej w Kowali oraz świetlicy wiejskiej w Trablicach;
- montażu instalacji fotowoltaicznej na gruncie przy Domu Pamięci ks. Romana Kotlarza w Trablicach.

Rozpowszechnianie ulotek informacyjnych pn. "Nie wypalaj traw" oraz komunikatu „Czyszczony kominy to mniejszy smog". Zorganizowanie spotkania informacyjnego dla mieszkańców w sprawie gazyfikacji. Poinformowanie mieszkańców o szkoleniu dot. zmian zachodzącym w środowisku naturalnym. Ponadto na wniosek mieszkańców podjęto dwie kontrole pod kątem zanieczyszczenia powietrza z kotła c.o.

1 stopień ostrzeżenia dotyczący przekroczenia poziomu dopuszczalnego stanu pyłów zawieszonych w powietrzu PM10 i PM 2,5 – 8 ostrzeżeń;

Przymrozki – 4 ostrzeżenia;
Śliskość dróg/ oblodzenia – 4 ostrzeżenia;
Opady marznące – 6 ostrzeżeń;
Intensywne opady śniegu – 2 ostrzeżenia;
Silny wiatr – 5 ostrzeżeń;
Silny deszcz/burza/burza z gradem – 23 ostrzeżenia;
Gęsta mgła – 5 ostrzeżeń;
Upał – 8 ostrzeżeń.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2018-2021

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2018-2021 uchwalony został Uchwałą Rady Gminy XLIV.285.2018 z dnia 23 marca 2018 r obejmuje szereg działań związanych między innymi z:

- termomodernizacją obiektów
- przebudowę dróg
- zbiór odpadów komunalnych oraz szkodliwych – azbestowych
- zwiększenie długości sieci gazowej i energetycznej,

Powyższe działania realizowane przez referaty Urzędu Gminy. Działania te mają na celu zadbanie o środowisko, zachowanie pięknych walorów estetycznych i poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Kowala

Program Niskiej Emisji dla Gminy Kowala uchwalony Uchwałą Rady Gminy Kowala nr XIII.100.2019 z dnia 28 października 2019 r. Podstawowym założeniem Programu jest likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań ekoprojektu w sektorze komunalno-bytowym oraz sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach. W Programie znalazła się analiza możliwości wdrażania 11 działań naprawczych (przedsięwzięć) mających na celu redukcję emisji pyłu PM10 i PM2,5

Działanie nr 1: Podłączenie lokalu do sieci ciepłej.

Działanie nr 2: Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne.

Działanie nr 3: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie.

Działanie nr 4: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie.

Działanie nr 5: Wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę zasilane automatycznie.

Działanie nr 6: Wymiana kotłów węglowych na kotły na pelety zasilane automatycznie.

Działanie nr 7: Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe.

Działanie nr 8: Wymiana ogrzewania węglowego na olejowe.

Działanie nr 9: Wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła.

Działanie nr 10: Zastosowanie kolektorów słonecznych.

Działanie nr 11: Termomodernizacja.

Z wykorzystaniem niniejszego dokumentu, gmina Kowala może udzielać wsparcia społeczności lokalnej, w tym zachęt finansowych, na realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska niskiej emisji. Skuteczność wdrażania działań naprawczych w znaczącym stopniu uzależniona będzie od funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia finansowego oraz zainteresowania potencjalnych beneficjentów.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kowala na lata 2016-2026 r.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kowala na lata 2016-2026 oraz zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, uchwalony Uchwałą Rady Gminy Kowala nr XXI.137.2016 z dnia 28 kwietnia 2016 roku reguluje najem lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Obecnie w skład mieszkaniowego zasobu gminy wchodzi 13 lokali mieszkalnych, z czego 4 lokale przy SPZOZ w Kowali, 1 przy PSP w Młodocinie Mniejszym, 1 w Kosowie, 1 przy PSP w Bardzicach oraz 6 przy PSP w Kowali. W roku 2019 nie było zmian w najmie lokali.

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. Zadania inwestycyjne

Obiekty kubaturowe (szkoły, przedszkola, świetlice i inne)				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Całkowity koszt [PLN]	Uwagi
1	Termomodernizacja budynku strażnicy OSP w m. Bardzice	2019	157 598,60	Zadanie zakończone
2	Budowa budynku zaplecza sanitarno-szatniowego boiska piłkarskiego w miejscowości Kowala	2018-2019	847 134,87	Zadanie zakończone (MSiT- Program Sportowa Polska) Uzyskane dofinansowanie: 191 900,00 zł
3	Rozbudowa i termomodernizacja budynku strażnicy OSP w miejscowości Ruda Mała	2019-2020	149 887,94	Zadanie w trakcie realizacji
4	Budowa budynku sali gimnastycznej wraz z zapleczem i łącznikiem do budynku szkoły w Młodocinie Mniejszym	2019-2021	2 428 208,56	Zadanie w trakcie realizacji
5	Termomodernizacja Publicznego Przedszkola w Kowali	2019	467 106,12	Zadanie zakończone
6	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Maliszów dz. 573/2	2019-2021	618 780,01	Zadanie w trakcie realizacji
7	Budowa świetlicy wiejskiej w Ludwinowie	2017-2020	565 472,41	Zadanie zakończone

Drogi i inwestycje drogowe				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Całkowity koszt [PLN]	Uwagi
1	Budowa drogi gminnej do gruntów rolnych w miejscowości Kosów – etap II	2019	260 552,13	Zadanie zakończone (dotacja ze środków budżetu Województwa Mazowieckiego w zakresie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych)

				Uzyskane dofinansowanie: 128 123,56 zł
2	Budowa progów zwalniających na drodze gminnej w Trablicach (FS)	2019	3 690,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
3	Budowa progów zwalniających na drodze gminnej w Zenonowie (FS)	2019	18 991,20	Zadanie zakończone
4	Projekt chodnika przy parkingu w m. Kowala	2019	10 086,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
5	Projekt i budowa chodnika na drodze gminnej w Bardzicach przy PSP (FS)	2019	11 685,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
6	Projekt utwardzenia dróg wewnętrznych na terenie działek 1080/22, 1080/42, 1080/54, 1080/68 w m. Kosów	2019	43 296,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
7	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Huta Mazowskańska	2019	139 238,71	Zadanie zakończone
8	Przebudowa drogi gminnej w Młodocinie Mniejszym Kąty	2019	34 997,44	Zadanie zakończone
9	Rozbudowa drogi gminnej Nr 350608W na odcinku 348,50 m w Grabinie – etap II	2019	391 048,00	Zadanie zakończone (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020) Uzyskane dofinansowanie: 248 510,78 zł

Oświetlenie uliczne				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Całkowity koszt [PLN]	Uwagi
1	Budowa oświetlenia ulicznego w m. Kotarvice	2019	24 969,00	Zadanie zakończone
2	Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Ludwinów	2019	7 749,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
3	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej nr 350635W w Kowali-Kolonii	2019	39 114,00	Zadanie zakończone
4	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej w miejscowości Trablice w kierunku Godowa (FS)	2019	7 380,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej

5	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej w miejscowości Walentynów i Stawki (FS)	2019	17 712,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
6	Projekt i budowa oświetlenia ulicznego w m. Parznice	2019	35 793,00	Zadanie zakończone
7	Rozbudowa oświetlenia ulicznego w m. Kowala	2019	31 611,00	Zadanie zakończone
8	Rozbudowa oświetlenia ulicznego w m. Mazowszany	2019	23 892,75	Zadanie zakończone
9	Wykonanie projektu oświetlenia ulicznego w m. Kończyce-Kolonia	2019	8 364,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
10	Projekt oświetlenia ulicznego w m. Mazowszany i Huta Mazowskańska	2019	9 594,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej

Sieci wodociągowe				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Całkowity koszt [PLN]	Uwagi
1	Budowa sieci wodociągowej na terenie działek nr 524/24 i 524/9 zlokalizowanych w m. Trablice	2019	47 986,00	Zadanie zakończone
2	Budowa sieci wodociągowej na terenie działek nr 194, 235/2 i 235/5 zlokalizowanych w m. Trablice	2019	85 847,99	Zadanie zakończone
3	Budowa sieci wodociągowej na terenie działek nr 2334/1, 2334/2 zlokalizowanych w m. Kowala	2019	137 884,99	Zadanie zakończone
4	Budowa sieci wodociągowej na terenie działek nr 314/9, 332/1, 315/5, 319, 624 i 330/12 zlokalizowanych w m. Trablice – etap II	2019	57 513,40	Zadanie zakończone
5	Budowa sieci wodociągowej na terenie działek nr 639 i 747 – etap II	2019	35 870,50	Zadanie zakończone
6	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Kosów na terenie działek nr 21/4, 30	2019	98 247,29	Zadanie zakończone
7	Budowa sieci wodociągowej zlokalizowanej na terenie działek nr 364/2, 363/4, 361/2 w m. Romanów, nr 505/2, 504/6, 504/4 w m. Parznice	2019	69 849,99	Zadanie zakończone

8	Budowa sieci wodociągowej zlokalizowanej w miejscowości Rożki i Dąbrówka Zabłotnia – etap II	2019	349 699,70	Zadanie zakończone
9	Budowa sieci wodociągowej zlokalizowanej w miejscowości Trablice na terenie działki nr 385	2019	75 800,00	Zadanie zakończone
10	Projekt dokumentacji techniczno-kosztorysowej sieci wodociągowej w m. Błonie	2019	9 840,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
11	Projekt i budowa sieci wodociągowej w m. Młodocin Mniejszy Kąty	2019	63 182,35	Zadanie zakończone
12	Projekt sieci wodociągowej na terenie działek 1080/22, 1080/42, 1080/54, 1080/68 w m. Kosów	2019	14 760,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
13	Zakup i montaż 3 sztuk odpowietrzników sieci wodociągowej w miejscowościach Kotarwice, Bukowiec, Kowala	2019	41 697,00	Zadanie zakończone
14	Zakup odcinka sieci wodociągowej zlokalizowanego na działce o nr ew. 9/2 w m. Kosów	2019	17 220,00	Zadanie zakończone
15	Zakup odcinka sieci wodociągowej zlokalizowanego na działkach o nr ew. 243/11, 244, 249/4 w m. Trablice	2019	7 995,00	Zadanie zakończone

Inne				
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Całkowity koszt [PLN]	Uwagi
1	Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budowy sieci sanitarnej w miejscowości Trablice etap 1	2018-2020	196 800,00	Zadanie w trakcie realizacji
2	Budowa ogrodzenia i zagospodarowanie terenu przy Domu Pamięci im. Ks. Romana Kotlarza w Trablicach	2019	43 050,00	Zadanie zakończone

3	Budowa nawierzchni z kostki brukowej przy PSP Parznice	2019	110 173,00	Zadanie zakończone
4	Urządzenie wspólnego miejsca spotkań i organizacji imprez kulturalnych i sportowych dla mieszkańców sołectwa Huta Mazowskańska poprzez wybudowanie altany na działce gminnej w Hucie mazowskańskiej (FS)	2019	34 400,00	Zadanie zakończone (Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw 2019) Uzyskane dofinansowanie: 10 000,00 zł
5	Inwestycja w infrastrukturę kulturalną, rekreacyjną i turystyczną poprzez budowę trzech instalacji fotowoltaicznych (2 x świetlica wiejska i Dom Pamięci) oraz termomodernizację jednej świetlicy wiejskiej	2019	489 263,09	Zadanie zakończone (Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER w ramach PROW 2014-2020) Kwota wg umowy: 190 890,00 zł
6	Projekt i budowa placu zabaw na Błoniu na działce gminnej z miejscem wypoczynku mieszkańców sołectwa Augustów (FS)	2019	1 000,00	Wykonanie dokumentacji techniczno-kosztorysowej
7	Wykonanie ogrodzenia na działkach gminnych w Kosowie, na których znajdują się altana, boisko, świetlica oraz zainstalowanie monitoringu na tym terenie (FS)	2019	37 746,41	Zadanie zakończone
8	Wykonanie ogrodzenia systemowego placu zabaw oraz montaż dwóch ławek w m. Huta Mazowskańska	2019	11 000,00	Zadanie zakończone
9	Wykonanie ogrodzenia systemowego placu zabaw oraz montaż dwóch ławek w m. Rożki	2019	34 932,00	Zadanie zakończone
10	Zorganizowanie infrastruktury rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców sołectwa Maliszów poprzez projekt i budowę siłowni napowietrznej na działce gminnej wraz z budową piaskownicy dla dzieci (FS)	2019	37 972,60	Zadanie zakończone (MSiT w ramach programu Otwarte Strefy Aktywności 2019) Kwota wg umowy: 23 997,45 zł
11	Zakup i montaż centrali telefonicznej w budynku UG Kowala	2019	19 934,40	Zadanie zakończone
12	Zakup i montaż systemu nagłośnienia w Sali konferencyjnej Urzędu Gminy	2019	10 998,80	Zadanie zakończone

13	Zakup sprzętu nagłaśniającego do organizacji spotkań, imprez kulturalnych i sportowych dla mieszkańców sołectwa Młodocin Mniejszy FS	2019	40 800	Zadanie zakończone (Mazowiecki Instrument Aktywizacji Sołectw 2019) Uzyskane dofinansowanie: 10 000,00 zł
----	--	------	--------	--

Remonty dróg gminnych 2019r.		
1.	Remonty częściowe dróg gminnych	123 437,88
2.	Remont drogi Dąbrówka Zabłotnia	129 592,80
3.	Kończyce- Kolonia	130 212,72
4.	Remont drogi Kotarwice	20 992,10
	Razem:	404 235,50

Koszty na utrzymanie dróg gminnych w 2019 roku		
1.	Konserwacja oświetlenia ulicznego	89 094, 44
2.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	106 683,44
3.	Wyrównanie i wyprofilowanie nawierzchni gruntowej na wyznaczonych odcinkach dróg gminnych,	56 218,38
4.	Odsnieżanie dróg gminnych,	127 172,22
5.	Zakup znaków drogowych	40 820, 01
6.	Zakup energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia drogowego	217 046, 41
7.	wycinka krzaków i drzew	20 106
8.	Ewidencja i numeracja dróg gminnych, przegląd rocznego stanu technicznego dróg gminnych, sprawdzenie widoczności na przejazdach kolejowo- drogowych,	43 007
9.	Równanie i utwardzenie dróg gminnych i poboczy	253 455,70
10.	Koszenie poboczy, skarp, pętli autobusowych przy drogach gminnych oraz opryski w pasach dróg	38 237, 25
11.	Renowacja, poprawa odwodnienia rowów	106 026
12.	Powierzchniowe utrwalenie emulsją i grysami bazaltowymi na wybranych odcinkach dróg gminnych	196 107,81
	Razem:	1 293 974,66

Dowieszenie i wykonanie oświetlenia na terenie Gminy Kowala 2019r.		
1.	Wykonanie 2 szt. oświetlenia w m. Kowala	7 914,44
2.	Dowieszenie oświetlenia zewnętrznego w m. Trablice przy dojściu do peronu	7 673,97
3.	Dowieszenie oświetlenia zewnętrznego w m. Ruda Mała	3 658,02
4.	Dowieszenie oświetlenia w m. Bardzice	2 066, 40
5.	Wykonanie oświetlenia na placu zabaw w m. Rożki	2 066,40
	Razem:	23 382,23

Powyższe tabele zawierają koszty poniesione na realizację zadań bez kosztów związanych z przygotowaniem procesu tj. aktualizacją kosztorysów, opłat za zajęcie pasa drogowego, opinii prawnych.

2. Zamówienia Publiczne

W 2019 roku Gmina Kowala przeprowadziła 21 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego powyżej progu unijnego. Wszystkie postępowania wyłoniły Wykonawców do realizacji zadań. Poniżej progu unijnego Gmina Kowala ogłosiła 44 postępowania, z czego 6 zostało unieważnionych z powodu braku ofert lub oferta najkorzystniejsza przekraczała kwotę która Gmina planowała przeznaczyć na realizację zadania.

3. Plany inwestycyjne:

- Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budowy sieci sanitarnej w miejscowości Trablice etap 1 – inwestycja kontynuowana z lat poprzednich;
- Budowa sieci wodociągowej;
- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ludwinów wzdłuż torów;
- Rozbudowa i termomodernizacja budynku strażnicy OSP w miejscowości Ruda Mała – inwestycja kontynuowana z lat poprzednich;
- Budowa budynku sali gimnastycznej wraz z zapleczem i łącznikiem do budynku szkoły w Młodocinie Mniejszym – inwestycja kontynuowana z lat poprzednich;
- Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie i na terenie Gminy Wierzbica;
- Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Maliszów – inwestycja kontynuowana z lat poprzednich;
- Remonty dróg gminnych w miejscowościach Kowala, Kowala Kolonia i Zabierzów;
- Remonty cząstkowe dróg gminnych na terenie Gminy Kowala.

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

---

1. Informacje Publiczne

W 2019 roku wpłynęło do Urzędu Gminy 73 wniosków o udostępnienie informacji publicznej dot. m.in. organów władzy samorządowej, jednostek organizacyjnych, majątku gminy oraz realizacji zadań publicznych. Odpowiedzi na wszystkie wnioski zostały udzielone w ustawowym terminie.

2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Kowala

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych, zwana działalnością pożytku publicznego, jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Kowala oraz na rozwój naszej gminy. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłoby już funkcjonować bez aktywności obywatelskiej. Program określa zasady, zakres i formy współpracy Gminy Kowala z trzecim sektorem, a także priorytetowe zadania publiczne, których realizacja związana jest z ich finansowaniem lub dofinansowaniem z budżetu Gminy Kowala. Spodziewanym efektem współpracy jest wzrost dynamiki i efektywności działań na rzecz społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Kowala w 2019 roku działały organizacje pozarządowe, w skład których wchodziły:

Stowarzyszenia:

1. Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala
2. Stowarzyszenie Wspólna Sprawa
3. Stowarzyszenie Rozwoju Społecznego „MAGIS”
4. Stowarzyszenie Na Rzecz Wspierania Rodzin „NOWE PERSPEKTYWY”
5. Stowarzyszenie Nasza Wieś Józefów
6. Ludowo –Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”
7. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JASKÓŁKA”
8. Gminny Klub Sportowy „ZORZA”
9. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO KOWALA”
10. Uczniowski Klub Sportowy GIM PARZNICE
11. Uczniowski Klub Sportowy LIDER KOWALA
12. Stowarzyszenie Animatorów Społecznych KLAUDYNY
13. Gimnastyczny Klub Sportowy „QUIK FLIK”

W roku 2019 Rada Gminy Kowala Uchwałą Nr III.11.2018 z dnia 30 listopada 2018 roku uchwaliła i przyjęła do realizacji w 2019 roku Program Współpracy Gminy Kowala z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Wysokość środków budżetowych przeznaczonych na realizację zadań publicznych z organizacjami pozarządowymi wynosiła 190 000.00zł.

W wyniku przeprowadzonego konkursu Gmina Kowala zawarła umowy z organizacjami pozarządowymi na następujące zadania publiczne:

1. Realizowanie zadań z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, w tym zakupu sprzętu sportowego, zatrudnienia kadry trenerskiej, organizacji zajęć treningowych, meczów i turniejów organizowanych przez związki sportowe i organizacje do tego uprawnione.
2. Realizowanie zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw na rzecz rewalidacji osób niepełnosprawnych.
3. Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

4. W 2019 roku ogłoszono 2 otwarte konkursy łącznie na 9 zadań publicznych.

Lp.	Nazwa i numer zadania publicznego	Nazwa oferenta	Kwota w zł.
<u>DOTACJE CELOWE:</u>			
1	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	Gminny Klub Sportowy „ZORZA” KOWALA Kowala 103; 26-624 Kowala	72.000
2	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – judo	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”, Trabllice 26-624 Kowala	36.000
3	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – tenis stołowy	Ludowo-Uczniowski Klub Sportowy „LUKS Kowala” Parznice; 26-624 Kowala	22.000
4	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka siatkowa	Uczniowski Klub Sportowy „GIM” Parznice” Parznice 26-624 Kowala	8 677,51
5.	Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży z elementami gier zespołowych	Uczniowski Klub Sportowy „LIDER” Kowala; Młodocin Mniejszy Kąty 2b 26-624 Kowala	10.000
6	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – gimnastyka artystyczna	Gimnastyczny Klub Sportowy „QUICK FLIK” Parznice 26-624 Kowala	15.000
8	Prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej „Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną (pomoc materialna, psychologiczna, pedagogiczna, prawna, rehabilitacja)”	Caritas Diecezji Radomskiej ul. Kościelna 5, 26-600 Radom	4.000
		St. Przyjaciół Młodocina Mniejszego i osób Niepełnosprawnych „Pozytywni”; Młodocin Większy 27; 26-25 Wolanów	6.000
9	Młodzi dla swojej Ojczyzny – zajęcia kulturalne i artystyczne dla dzieci i młodzieży	Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala, Kowala 105a, 26-624 Kowala	5.000
<u>DOTACJE PRZEDMIOTOWE:</u>			
10.	Gminna Biblioteka w Kowali		237 000,00

Uczniowski Klub Sportowy "GIM" PARZNICE nie wykorzystał w całości dotacji. Faktycznie poniesione koszty wyniosły 8 677,51. Kwota niewykorzystana z dotacji została zwrócona w wysokości 1 322,49 zł.

Złożone sprawozdania z dotacji celowych i podmiotowej zostały ocenione pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Stwierdzono, że 10 z 11 podmiotów, którym w 2019 r. Gmina Kowala zleciła wykonanie zadań publicznych, zrealizowały je zgodnie z zawartymi umowami.

W sprawozdaniach przedstawiono opis wykonanych zadań wraz ze spisem dokonanych wydatków.

W opisach merytorycznych zostały wskazane informacje o podjętych działaniach oraz zakres ich realizacji. Organizacje realizujące te zadania złożyły terminowo prawidłowe rozliczenia oraz sprawozdania końcowe. Do sprawozdań zostały załączone faktury i inne dokumenty potwierdzające wydatkowanie środków pochodzących z dotacji.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali współpracował z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy Kowala włączając się w działania na rzecz aktywności lokalnej społeczności. Prężnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowanego w Podprogramie 2018 i 2019 na terenie gminy. W ramach Podprogramu 2018 z pomocy żywnościowej skorzystało 422 osoby zaś z Podprogramu 2019 skorzystało i korzysta nadal 457 osób.

Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali wydawał również skierowania do organizacji zewnętrznych po odbiór żywności w ramach Podprogramu 2018 i Podprogramu 2019 łącznie 25 skierowań.

Klub Seniora

Klub Seniora powstał w 2010 roku. W 2019 r. prowadził działania na podstawie przyjętej Uchwały Rady Gminy Kowala Nr XLII.259.2017 z dnia 28 grudnia 2017r. Pozwoliło to na podejmowanie działań zmierzających do poprawy życia i funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym, wyróżnia się następujące formy aktywności na rzecz m.in.:

- współpracy międzypokoleniowej;
- kultywowania tradycji;
- działań samopomocowych i wolontarystycznych;
- działań promujących Gminę Kowala, a także aktywizacji osób starszych.

Główną bazą działań jest funkcjonująca placówka Klubu „Senior+”. Placówka została dofinansowana z Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 realizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W 2018 roku działania (w ramach modułu I) obejmowały prace remontowo-wykończeniowe oraz doposażenie placówki. W roku 2019 (w ramach modułu II) placówka rozpoczęła swoją działalność. Zajęcia, które odbywają się w Klubie podzielone są na cykle warsztatów. Seniorzy mogą skorzystać z następujących aktywności: zajęć plastyczno-manualnych, muzyczno-poznawczych, aktorskich, swobodnej twórczości, ruchowo-prozdrowotnych, warsztatów żywieniowych. Dodatkowo Seniorzy skorzystali ze szkolenia dotyczącego zasad udzielania pierwszej pomocy, co jest dla nich niezwykle ważne. W roku 2019 dodatkowo zorganizowano spotkania okolicznościowe, takie jak: Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet, Urodziny Klubu, Piknik Międzypokoleniowy, Gminny Dzień Radości, Dzień Seniora, Staropolska Wigilia. Istotnym

wydarzeniem było również przygotowanie „Konferencji dotyczącej aktywizacji osób starszych”, która pozwoliła na propagowanie działań związanych z seniorami. Osoby starsze mają zapewniony dostęp do źródeł kultury, poprzez stały dostęp do mediów i Internetu oraz poprzez udział w wyjazdach zorganizowanych m.in. do kin i teatrów. Placówka „Senior+” zapewnia również opiekę prawną i psychologiczną. W ramach działań na rzecz samopomocy i działań wolontarystycznych Klub współpracuje z wieloma instytucjami i osobami (Szkoły Podstawowe, Komenda Wojewódzka w Radomiu, Publiczne Przedszkola). Wszystkie z wymienionych działań oparte są o opracowane plany miesięczne i Plan Roczny Pracy Klubu "Senior+" - stworzony w porozumieniu z członkami Klubu.

Dodatkowo Seniorzy promują gminę Kowalę i działania na rzecz osób starszych poprzez udział w różnorodnych działaniach akcyjnych i występach m.in.. podczas Wstępów w Skaryszewie, Przeglądu Dorobku Kulturalnego Mieszkańców Powiatu, Biesiady Sąsiedzkiej, Międzynarodowego Dnia Osób Starszych, Gminnych Dożynek, Biegu dla Niepodległej.

Centrum Wolontariatu

Działa przy GOPS w Kowali od 2009 roku. W 2019r. Centrum zrzeszało wolontariuszy ze szkół z terenu gminy (PSP w Parznicach, PSP w Kowali, PSP w Bardzicach, PSP w Mazowszanach, PSP w Młodocinie Mniejszym, PSP w Kończycach- Kolonii) oraz z poza terenu gminy (PSP w Rudzie Wielkiej, MOW w Wierzbicy) oraz dorosłych wolontariuszy.

W 2019 głównym celem Centrum Wolontariatu było krzewienie i promocja idei wolontariatu na terenie Gminy Kowala poprzez aktywizację społeczności lokalnej w różnym wieku. Do najważniejszych działań w ramach programu należy promocja wolontariatu, kontynuowanie współpracy z Radomskim Bankiem Żywności w zakresie zbiórki artykułów spożywczych w sklepach na terenie gminy, współorganizowanie Sztafety z okazji Dnia Niepodległości czy pomoc w Placówce Wsparcia Dziennego „Szansa”

3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.

Mieszkańcy gminy poza aktywnością w różnego rodzaju stowarzyszeniach mocno angażują się w życie wspólnoty samorządowej.

W Wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 2019 r. frekwencja w gminie wynosiła 63,39% uprawnionych do głosowania.

Aktywność mieszkańców w życiu wspólnoty samorządowej zauważalna jest również na zebraniach w poszczególnych sołectwach, jak również w spotkaniach z Wójtem Gminy oraz Radnymi.

Od 2008 roku należy do Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt”. Założycielami organizacji są mieszkańcy czterech gmin: Kowala, Wierzbica i Skaryszew, Itża reprezentanci sektora społecznego, publicznego oraz lokalni przedsiębiorcy Statutowym celem głównym stowarzyszenia jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez: realizację lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania. Działania zapisane w strategii ukierunkowane są z jednej strony na realizację projektów promujących i rozwijających walory turystyczne i rekreacyjne, a z drugiej na aktywizację mieszkańców, w tym rozwijanie przedsiębiorczości, bezpośrednio wpisując się w realizację obszarów priorytetowych rozwoju województwa mazowieckiego.

Obecnie gmina Kowala realizuje projekty w ramach programu udzielonego przez Zarząd Województwa Mazowieckiego w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” objętego Programem w zakresie „Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej”. W ramach przedsięwzięcia realizowane będą następujące zadania: Fotowoltaika i termomodernizacja budynku Świetlicy „Szansa” w Kowali.

Fotowoltaika w Świetlicy w Trablicach, Fotowoltaika w Domu Pamięci Ks. Kotlarza. Działalność Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt” to również dodatkowa szansa dla mieszkańców stowarzyszonych gmin na skorzystanie z unijnych dotacji. Za pośrednictwem LGD można ubiegać się o fundusze w ramach dwóch działań: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Mikro przedsiębiorstwa”.

Gmina nie posiada partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z innym krajem.

4. Promocja

W strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Kowala są realizowane zadania związane z promocją Gminy Kowala poprzez:

- 1) kreowanie pozytywnego wizerunku gminy,
- 2) współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji gminy,
- 3) informowanie o gminie (lokalizacji, dostępności komunikacyjnej, dostępnych zasobach i atrakcjach),
- 4) koordynowanie działań promocyjnych gminy,
- 5) wskazywanie unikalnych korzyści, przekonywanie o zaletach oferty gminy (związanych z nabyciem oferty oraz przez porównanie z innymi oferentami i ofertami lokalnymi),
- 6) oznakowanie wizualne nośnikami informacji kierującymi turystów do miejsc związanych z turystyką,
- 7) promocja walorów turystycznych gminy.

Przedmiotem działań promocyjnych jest produkt gminy. W wyniku rosnącej walki konkurencyjnej pomiędzy gminami i regionami coraz więcej ośrodków jest zmuszonych traktować samych siebie jako produkt i dążyć do sprzedania się na rynku. Odbiorcy produktu gminy to mieszkańcy gminy i podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy. Są nimi również podmioty gospodarcze, instytucje, organizacje i mieszkańcy innych gmin, a także specjalnie wyodrębnione grupy adresatów istotne dla realizacji przyjętych kierunków rozwoju gminy, do których zalicza się między innymi inwestorów i turystów. Promując Gminę generuje się większy przepływ ludzi, myśli, kapitału i tym samym otwierają się nowe szanse rozwojowe.

Realizowanie przedsięwzięć w zakresie promocji Gminy Kowala, wpłynęło znacznie na ilość turystów odwiedzających naszą Gminę w 2019 roku.

Na terenie gminy zostały zorganizowane imprezy:

1. Działania Środowiskowe

- Spotkanie rodzinne w Zenonowie (26.05.2019 r.)
- Gminny Dzień Dziecka (01.06.2019 r.)
- Rodzinna Sobótka w Kotarwicach (22.06.2019 r.)
- Piknik Rodzinny „Poznaj Sąsiada” w Kosowie (22.06.2019 r.)
- Sąsiedzka Biesiada w Parznicach (06.07.2019 r.)
- Międzypokoleniowy Profilaktyczny Rajd Rowerowy w Maliszewie (13.07.2019 r.)
- Gminne Dożynki 2019 (25.08.2019 r.)
- Międzypokoleniowa Sztafeta Niepodległości (11.11.2019 r.)
- Konferencja „Spójrz inaczej” (05.12.2019 r.).

Powyższe działania przyczyniły się do integracji mieszkańców gminy, podtrzymania tradycji a także były promocją gminy Kowala.